STRIP SCHRIFT

Prijs f 6,50
Bfr. 130

HENK KUIJPERS
RENAUD & DUFAUX
KUIFJE IN CHINA

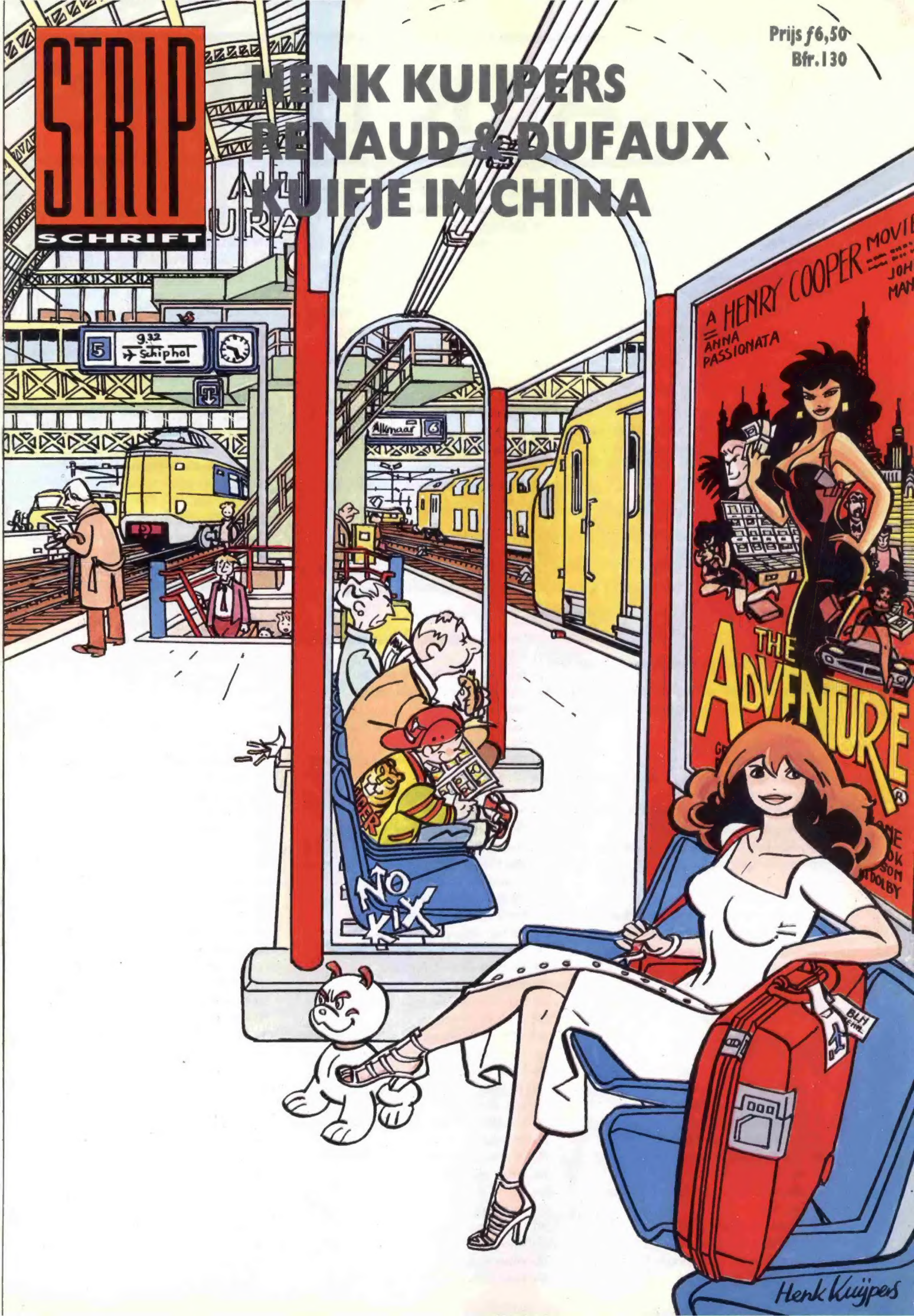

270 - JAARGANG 27 NUMMER 3 - 'S WERELDS OUDSTE STRIPINFORMATIEBLAD - VERSCHIJNT 10x PER JAAR

STRIP SCHRIFT

BACK ISSUES

Spelregels

1. Niet genoemde nummers zijn ècht uitverkocht.
2. Sommige nummers zijn bijna uitverkocht (en vet afgedrukt in de opsomming). Het kan dus gebeuren dat in de periode dat uw bestelling onderweg is de laatste exemplaren ons magazijn reeds hebben verlaten. Vandaar dat wij u verzoeken altijd een paar reservenummers op te geven.
3. Van de hele oude nummers (10-13) zijn ook exemplaren zonder bijlage; levering geschiedt met bijlage totdat deze op zijn, daarna (helaas) zonder.

Prijzen (per stuk)

Nummer 10-101:	f 5 / Bfr.100
115-212:	f 4 / Bfr. 80
	(of f 2,50 / Bfr.50 bij bestellingen van 10 of meer nummers)
213-217:	f 5 / Bfr.100
218-249:	f 5,95 / Bfr.110
250:	f 9,95 / Bfr.180
251-257:	f 5,95 / Bfr.110
258-263:	f 6,25 / Bfr.125
264:	f 9,95 / Bfr.199
265-268:	f 6,25 / Bfr.125
269:	f 6,50 / Bfr.130

Verzendkosten

1 - 2 nummers:	f 2,50 / Bfr. 65
3 - 9 nummers:	f 5 / Bfr.140
meer dan 9 nummers:	geen verzendkosten!

U kunt zich de verzendkosten besparen door uw bestelling op een ruilbeurs of tijdens De Stripdagen Haarlem/Breda af te halen.

Betaling en bestelling

Het verschuldigde bedrag voor de oude nummers (vermeerderd met de verzendkosten) overmaken:
Nederland: Postbank 209948 of SNS-bank 82.67.01.523 ten name van Stripschrift, Amsterdam.
België: ABN-bank 721-520.62.74-81 ten gunste van Het Stripschap, Turnhout.

Leverbare nummers

(Bij elk nummer staan één of meerdere strips, striptekenaars of onderwerpen vermeld, waaraan in dat bewuste nummer veel aandacht wordt besteed.)

10 Aram, Peanuts
12 Koning Hollewijn, Kuifje
13 Suske & Wiske
19 Kabouters, Johnn Bakker
65+ Tibet, Tina
67 Jean Roba, Carry Brugman
70 Toonder-story, Jan van Haasteren
74 Raymond Macherot, Uco Egmond
77 Gerrit Stapel, Aart Clerkx
78 Bud Sagendorf, Beeldvloeken, Daan Jippes
79 Jules Feiffer, Moem, Piet Wijn
80 Tovenaar van Fop, Robbedoes, The Hulk
83 Pep, Sjors, Eppo, Dick Bos
85 Stripprofessoren, Spaarnestad, Strips schrijven
86 Eddy Paape
87 Bert Bus, Lucky Luke, Simpelman
88 Prins Valiant, Rode Ridder, Tarzoon
89 Jacques Martin, Kuifje, Jacques Tardi
92 Strip & auto's, Michel Vaillant
93 Pogo, Paulus, Hocus Pas
94/95 Robbedoes Weekblad inclusief Index
96 Jijé, Pogo
97 Trigië, Selby Kelly
98 Strips in de jaren '30
101 Greg, Jacques Lob, Jean-Michel Charlier
115 Strips & politiek, Willem, Robert Crumb
116 Ben van Voorn, Piet van Elk, Alain Saint-Ogan
120 Dick Matena, Enki Bilal, Roger Leloup
121 Berni Wrightson, De striphandel
126/127 Claire Bretécher, Corto Maltese, Ralph Bakshi
128 Guido Crepax
129/130 Al Capp, Jacques Tardi, Jacques Laudy
131 Dick Tracy, The Studio
132 Engelse dagbladstrips
134 Strips in de oorlog
137 Kleine uitgevers, Asterix
138 Familiestrips, Prins Valiant
141 Daan Jippes
142 Star Wars
143 Amsterdam, Arturo del Castillo
144 Ravian, 1984, Prikkebeen
145 Frank Frazetta, Enki Bilal, Yrrah, Sam's Strip
148 Robert Gigi, Eppo, Uitgeverij Panda
149 Conan
150 Katten
151/152 Yves Chaland, Jan Kordaat, Merchandising
153 William Vance
154 Belgische strips, Didier Comès, EC
155 Victor de la Fuente, Fernando Fernandez
156 Nieuwe Nederlanders
157 Jean-Claude Mézières, Heavy Metal, Eric Schreurs
159/160 Engelse stripweekbladen, Robert Crumb
162/163 Robbedoes Weekblad, Parodie en plagiaat
164 Harvey Kurtzman
165 Frank Margerin, Cosey, Raymond Reding
166 Paul Gillon, Pierre Christin
167 Richard Corben, Bob de Moor, Corto Maltese
170 Martin Veyron, Bart van Erkel
171 Milo Manara, Frits Kloezeman, Roger Dewroet
172 Krantestrips, Nikita Mandryka
174/175 Peter Pontiac, Strips & popmuziek
176 Fred & Liliane Funcken, Strips & onderwijs
177/178 François Schuiten, Wendy Pini, Hermann
179 Stripweekbladen
180 Robert van der Kroft, Garfield
182 Vittorio Giardino, Dick Vlottes
183 Strips & voetbal, Frans de Boer
184 Titanic, Marc Wasterlain
185/186 Ravian, Claude Auclair, Daniel en Alex Varenne
187 André Juillard, Al Williamson, Jeremiah
188 Laurence Harlé, Yves Swolfs, Colin Wilson
189/190 Jean-Marc Rochette, Franz, Tex Avery
191 Robbedoes
192 Robbedoes, Lex van de Oudeweetering
195 Bondage-strips, De Kat
196/197 Chantal Montellier, Strips & de Himalaya
200 Stripjournalistiek, Suske & Wiske
201 Wim Stevenhagen & Gerrit de Jager
202 Japanse strips
203 Gerrit Stapel, Popeye, Charles Burns
204 Harold Foster
205 Willem Ritstier, François Rivière
206 Studio Vandersteen, Marvano, Kees de Boer
207 Literatoren & strips
208 Henk Albers, François Boucq, Titanic
209 Amateurs
210 Don Lawrence
211 Onvoltooide strips
212 20 jaar Stripschrift
213 Rocketeer, Mike Greg, Vink, Paul Teng
214 Hec Leemans & Willy Lohmann, François Boucq
215 Jacques Glénat, Animatiefilms
216 Paul Bodoni, Jacques Martin, Marc Terstroet
217 Bert Bus, Daan Jippes
218 (22/1) Lucky Luke, Urbanus & Willy Linthout
219 (22/2) Fred Julsing, Silver Surfer
220 (22/3) Toon van Driel, André Franquin
221 (22/4) André Franquin, Chantal Montellier
222 (22/5) John Difool, Kamagurka
223 (22/6) Duck-scenario's, Johan de Moor
224 (22/7) Bill Sinkiewicz, Computeranimatie
225 (22/8) Antonio Cossu, 60 jaar Popeye
226 (22/9) Treinen & strip, Média Participations
227 (22/10) Gerard van Straaten, Alexandro Jodorowsky
228 (23/1) Johan de Moor, Watchmen
229 (23/2) Theo van den Boogaard, Lian Ong, John Romita
230 Hugo Pratt, Anne Auke Tadema
231 Jacques Tardi, Henri Goldsmann
232 Calvin & Hobbes, Strip & communicatie
233 Blake & Mortimer, Fredric Wertham
234 Carry Brugman, François Schuiten, Eric Heuvel
235 Hec Leemans & Merho, Auke Herrema
236 SF & strip, Marvano, Felix Flux Museum
237 Didier Comès, Laurent Parcelier
238 Lorenzo Mattotti, Strips & geschiedenis
239 Lava, François Bourgeon, Jeroen Steehouwer
240 Benoît van Innis, Luc Cromheecke, België
241 Bernard Hislaire, Ralf König, Herr Seele
242 Moebius, Jack Staller, Ducktales
243 Al Severin, Moebius, Lorenzo Mattotti
244 Dick Matena, Chantal de Spiegeleer, Denys Cowan
245 Dirk Stallaert, Dick Matena, Wouter
246 Roger Leloup, Annie M.G. Schmidt
247 Windig & De Jong, Alberto Breccia
248 Peter van Dongen, Bernet & Abuli, Dick Matena
249 Marc Michetz, Attilio Micheluzzi, Redacties
250 Jubileumnummer
251 Lorenzo Mattotti, Stripdagen Haarlem
252 Daan Jippes, Kuifje, Stefan Verwey
253 Kolk & De Wit, Strips in Duitsland, Kuifje
254 Bert van der Meij, René Sterne, Merchandising
255 Hein de Kort, Edmond Baudoin, Tex Willer
256 Toon van Driel, Eric Joris, Fred Julsing
257 Frank, Donald Duck, Marcel Ruijters
258 Tome, Inkleursters, Stan Heinze
259 Marc Wasterlain, Grzegorz Rosinski
260 Hermann, Peyo, Lombard, Posse
261 Eric Schreurs, Bryan Talbot, Crisse
262 Lorenzo Mattotti, Barry Windsor Smith, Donald Duck
263 Philippe Francq, Marc Legendre, Jacques de Loustal
264 Kuifje!
265 Jack Kirby, Fritz van den Heuvel, Superhelden
266 Schuiten & Peeters, Warnauts & Raives
267 Piet Wijn, Jacques Tardi, Jean-Philippe Stassen
268 Daan Jippes, Yves Swolfs, Dave McKean
269 Peter Pontiac, Jean van Hamme, XIII

STRIP SCHRIFT

Jaargang 27 april 1994 nummer 3 (270)

Verschijnt 10 maal per jaar
Stripschrift wordt samengesteld door een onafhankelijke redactie in opdracht van Het Stripschap. De verantwoordelijkheid voor de artikelen berust bij de auteurs

Redactie
Tijs Bagchus, Michel Nadorp, Arco van Os, Rik Sanders

Medewerkenden
Ger Apeldoorn, Ben Bits, Michel Clessens, Erik van der Hoeven, Denis Kitchen, Jeroen Mirck, Willem Naber, Ed van Schuijlenburg, Ton Schuringa, Rudy Vrooman, Jempi Welkenhuyzen

Redactie-adres
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
Telefoon: 010 - 220 10 63, telefax: 010 - 421 06 08

Uitgever
Uitgeverij Stripstift
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam

Abonnementen
Abonnementen-administratie Stripschrift
t.a.v. Ton Schuringa
Postbus 11335
1001 GH Amsterdam
Telefoon: 020-6852229, telefax: 020-6189142
Abonnementsprijs f59,50 / Bfr.1190
Leden van Het Stripschap f2,50 / Bfr.45 korting
Nederland: Giro 209948 of
Bank 82.67.01.523
ten name van Stripschrift, Amsterdam
België: Bank 721-520.62.74-81
ten gunste van Het Stripschap, Turnhout
Opzeggingen alléén schriftelijk en uiterlijk twee maanden voor het aflopen van een abonnementsjaar
Foreign subscriptions on request

Reprorecht
Het overnemen, evenals het vermenigvuldigen van artikelen en illustraties is slechts geoorloofd na schriftelijke toestemming van de redactie

Advertenties
Voor de opgave van advertenties en het opvragen van de tarieven kunt u contact opnemen met:
ADS Advertising Services
Postbus 919
1000 AX Amsterdam

Druk
Drukpartners, Amsterdam

Distributie
Het Raadsel, Amsterdam; Geknipt Papier, Gent

Omslag
Henk Kuijpers & Hanneke Bommartini (inkleuring)

ISSN 0165-845X

Redactioneel

Dit is het april-nummer.
Het gebeurde allemaal heel plotseling. Tijdens een redactievergadering – in een etablissement waar we tot op dat moment graag vertoefden – werden we overrompeld door enkele abonnees die ruimte opeisten. Ruimte in Stripschrift. Schuchter gaven we hen een A-viertje met de advertentietarieven en mompelden iets dat klonk als 'korting'. Dat bleek niet helemaal de reactie te zijn die zij graag wilden zien. Voor de door hem geclaimde ruimte wilden zij niets betalen. Het moest gratis en voor niks. Want anders ...
Raden naar de betekenis van het aan deze zin voorafgaande beletselteken wilden we niet. We besloten ons aan te passen aan de situatie. Kleine moeite, groot gebaar, of zoiets. Afgesproken werd dat de reguliere redactie – om elkaar zo min mogelijk tot last te zijn – gewoon door zou werken aan de reeds geplande inhoud van het blad. De 'nieuwe medewerkers' zouden zich concentreren op het middelste katern. Het katern dat in vakkringen al jaren bekend staat om het feit dat het het minst gelezen wordt. Op die manier hoopten we de schade voor onze lezers te beperken. De produktie van het blad zou – vanwege de jarenlange ervaring – door ons worden gecoördineerd. Dat hadden de indringers beter kunnen toestaan, want nu kunnen ze hun lol op. Dit nummer verschijnt begin mei.
Om te pesten!

Inhoud

4 **HENK KUIJPERS** Jeroen Mirck
11 **BRIEVEN**
11 **AGENDA**
12 **RENAUD & DUFAUX** Hans Pols
17 **BITS & PIECES** Ben Bits
18 **JOS WEIJMER** Rik Sanders
20 **KUIFJE IN CHINA** Erik van der Hoeven
22 **BOEKEN**
23 **ACTUALITEITEN**
26 **STARS & STRIPS** Michel Nadorp
28 **HEY LOOK!** Harvey Kurtzman

'Gangsterfilm (1990-91), dat was geen titel, maar een inhoudsopgave. Met zichtbaar plezier heb ik al die decors, auto's en technische hard-ware zitten mixen. Dit zijn de plaatjes waarvoor je het allemaal doet.'

Henk Kuijpers **(Haarlem, 1946) is de laatste jaren produktiever dan ooit. Dankzij een contract met de tv-gids van Veronica produceert hij sinds 1992 iedere twaalf maanden een nieuw** *Franka*-**album en die frequentie is wel eens lager geweest. Daar komt nog bij dat de auteur via een evolutie van zijn eigen huisstijl een perfect evenwicht heeft bereikt tussen de kwantiteit en kwaliteit van zijn werk. Binnenkort verschijnt Franka's nieuwste avontuur** — *De blauwe Venus* — **en naar eigen zeggen heeft Kuijpers de smaak nu helemaal te pakken. 'Mijn verhalen zijn eigenlijk eenmansfilms.' Een gesprek met de Nederlander die in z'n eentje Hollywood speelt.**

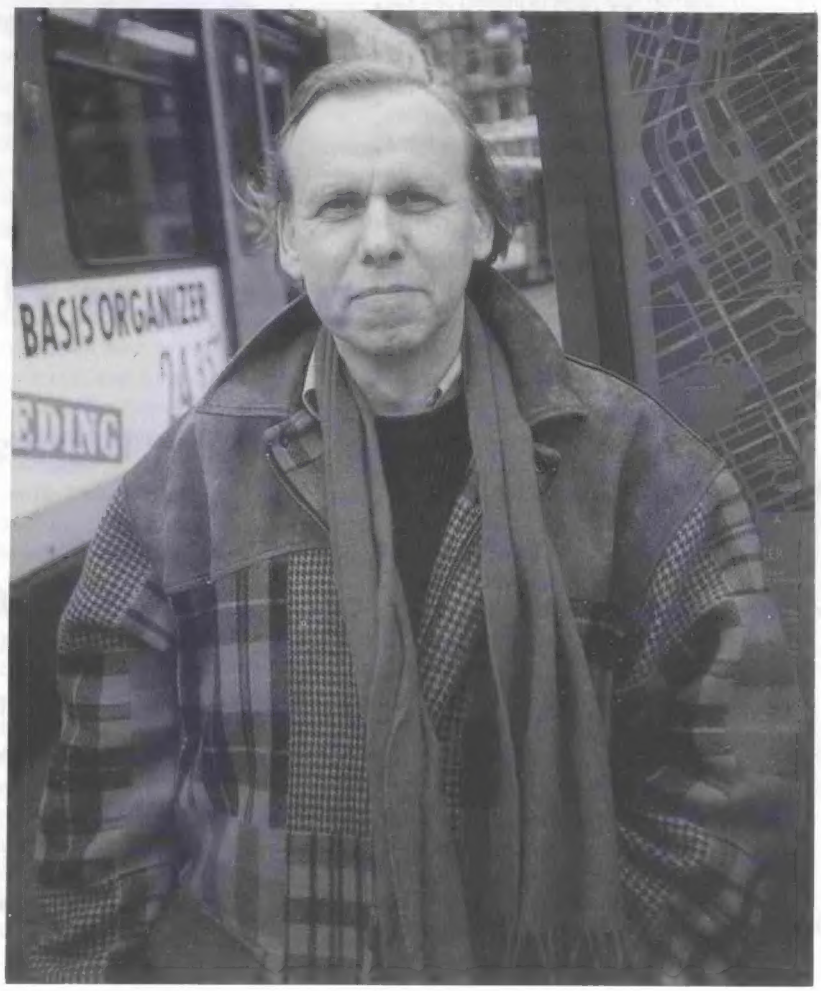

HET HOLLYWOOD VAN

Henk Kuijpers

door
JEROEN MIRCK

Als het Drentse dorpje Benneveld van vandaag op morgen in het niets verdwijnt, zal het gros van de Nederlanders daar waarschijnlijk geen seconde van wakker liggen. Het tot de gemeente Zweeloo behorende dorpje, dat bestaat uit ongeveer zesduizend hectaren weiland en een enkele boerderij, lijkt zich niets aan te trekken van het jachtige leven dat de Randstad kenmerkt. Slechts één dorpeling leeft in het tempo van het westen en geeft Benneveld daarmee toch iets speciaals: stripmaker Henk Kuijpers.
Het verdwijnen van Benneveld, en daarmee Kuijpers, zou de stripwereld geen goed doen. De geestelijke vader van Franka maakt immers een bloei door in zijn carrière. Dankzij een contract met het televisieblad van Veronica is hij genoodzaakt ieder jaar een compleet avontuur van zijn stripheldin te voltooien. De fans likken hun vingers af, want de perfectionist Kuijpers had vroeger de gewoonte om jarenlang aan één album te sleutelen. 'Wat dat betreft is *Moordende concurrentie* het meest extreme voorbeeld', vertelt de auteur in zijn Benneveldse boerderij. 'Ik begon al met die strip voordat ik *De tanden van de draak* ging maken. Uiteindelijk ben ik er zo'n zeven jaar mee bezig geweest.'
Perfectie leidt vaak tot een stagnerende produktie. Henk Kuijpers bewijst de laatste jaren echter dat hij zijn werktempo wel degelijk kan opschroeven. Na *Moordende concurrentie* ging hij aan de slag voor de Veronica-gids en veranderde zijn tekenstijl. De lijnvoering werd meer gestileerd, de pagina's werden meer open. De wijziging in de werkwijze loont zich, want binnenkort verschijnt *De blauwe Venus*, het derde album dat Kuijpers in de afgelopen drie jaar voor het blad van de jonge, snelle en wilde omroep tekende. Drie albums in drie jaar is een goede score, te meer daar de boeken niets aan kwaliteit hebben ingeboet.

Lauweren

De tekenaar ijsbeert door zijn werkruimte en trekt een aantal platen van Franka uit een la. Tekeningen uit *Gangsterfilm*, het eerste album in de nieuwe stijl. 'Ook in deze strip heb ik me te pletter getekend en 't kan eigenlijk beter. Zo'n pagina zit helemaal vol en is mooier als één van de vier stroken wordt weggelaten.' Ter vergelijking legt hij er enkele afdrukken van *De blauwe Venus* naast. 'Kijk, dit is al een stuk rustiger. En toch bevat zo'n bladzijde genoeg om te boeien.'
De huidige verhalen die Kuijpers tekent, vereisen een speciale aanpak. 'Er moet sprake zijn van een dubbele structuur. De pagina's komen zowel in Sjors & Sjimmie Stripblad als in de Veronica-gids te staan. In die laatste verschijnt iedere plaat apart en daarom moet hij tegelijk iets vertellen, de spanning vasthouden en ook nog grafisch interessant zijn. Bij het tekenen ervan moet ik echter in m'n achterhoofd houden dat de strip leesbaar blijft voor Sjors & Sjimmie. Bij *De blauwe Venus* had ik die werkwijze eindelijk echt lekker in de vingers.'
Kuijpers is erg tevreden over het te verschijnen album, maar tijd om op zijn lauweren te rusten heeft hij niet. Er moet alweer gewerkt worden aan een nieuw Franka-avontuur. Uiteraard zegt de maker er niets over. Nou ja, bijna niets. Kuijpers: 'Voor het nieuwe verhaal gingen mijn vrouw en ik een paar dagen naar Berlijn. Ik had een fototoestel op zak en begon al te fotograferen op Schiphol. Franka reist nu eenmaal ook via Schiphol en een beetje documentatie kan geen kwaad.' Een understatement van formaat, want Kuijpers maakt niet zo maar een paar kiekjes. Nee, hij komt thuis met honderden foto's, hoofdzakelijk straatbeelden van de voormalige DDR-hoofdstad. En de amateurfotograaf weet zeker dat hij deze in drie dikke mappen bewaarde documentatie uitgebreid zal raadplegen. 'Je hoeft niet in Berlijn te wonen om zo'n stad in je strip te gebruiken. Ik teken één boek per jaar, dat is

'Franka als ster', Loi-promotiefolder.

jaarlijks zo'n vijfhonderd plaatjes. De documentatie over Berlijn komt me waarschijnlijk bij zo'n honderd tekeningen van pas, waarvan vijfenzeventig voor de sfeer. Om die sfeer weer te geven heb ik genoeg aan een verblijf van een paar dagen in Berlijn.'

Klassiek

Van Berlijn naar Benneveld is een grote stap. Ziet Kuijpers de omgeving waarin hij woont als een beperking voor zijn creativiteit en voor het contact met zijn werkgevers? 'Ik woon wel in een klein dorp, maar ook in een klein land. De afstand is echt geen beperking. Het is goed te doen. Gisteren was ik bij voorbeeld nog in Amsterdam, waar ik overigens toevallig langs de gracht liep waar Franka Furora heeft leren kennen. Ik zie geen wezenlijk verschil met de tijd dat ik zelf nog in Amsterdam woonde. En wat mijn ideeën betreft, die lijden er ook niet onder.'

Sterker nog: Kuijpers tilt niet zwaar aan de verplichting het plot voor een verhaal te bedenken. Het gaat eigenlijk vanzelf. 'Het basisidee komt altijd voort uit een simpel beginpunt. In *De terugkeer van de Noorderzon* was dat een bericht in de krant over een gezonken schip dat tevoorschijn komt. Je propt zo'n wrak vol met pingpongballen en het komt weer bovendrijven. Dan ga je logisch denken: één iemand komt het vast slecht uit dat dat schip terug is. En vanuit dat idee ontwikkel je het verhaal. *De blauwe Venus* ontstond uit het feit dat ik een strip over een kunstroof wilde maken. Daar zijn leuke dingen mee te doen. Ik dacht meteen aan het contrast tussen schilders als **Matisse** en **Picasso** enerzijds en de hedendaagse avantgarde anderzijds. Bovendien zijn er interessante personages zoals die van de kunstenaar, de museumconservator en de sponsor. Ik vergaarde vervolgens veel informatie en bouwde het skelet van het verhaal uit. De sponsor maakte ik directeur van een robotarmenfabriek. Ik verdiepte me ook in robots, maar bleek uiteindelijk geen ruimte te hebben om het bedrijfje van die sponsor voor te laten komen in de strip zelf. Het wordt alleen genoemd.'

Hiermee stuit Kuijpers op een probleem. 'Franka is een klassieke avonturenstrip. Voor die bewerkelijke, solide verhalen is zesenveertig pagina's het maximum. Dat betekent dat ik soms selectief moet zijn. Het klassieke avonturenverhaal is een genre dat de wind niet mee heeft. Veel bladen zijn er niet geschikt voor. Ze verschijnen te onregelmatig, zodat de lezer de grote lijn van het verhaal kwijtraakt, of ze kunnen me niet betalen. Ik heb een arbeidsintensieve benadering per pagina en de tijd die ik in een pagina stop, bepaalt mede de prijs die een blad of uitgeverij ervoor moet betalen. In de jaren tachtig heb ik slechts drie boeken gemaakt en het is wel de bedoeling dat er dan gewoon brood op de plank komt.'

Herr Koe-ie-pers am Ku'damm.

VIGNET V

I

VIGNET III

VIGNET VI

Perfectionist

Als het om zijn broodwinning gaat, klinkt Kuijpers tegelijk bevlogen en zakelijk. Bevlogen, omdat hij geniet van het uitzoeken van haast onmogelijk te achterhalen details om ze vervolgens stiekem in een klein stripplaatje te verstoppen. Zakelijk, omdat het verdienen van een inkomen natuurlijk het hoofddoel van zijn activiteiten is. Vroeger moest Kuijpers zich vanwege zijn lage stripproduktie regelmatig wenden tot het reclametekenwerk om financieel rond te komen. Sinds hij in zee is gegaan met Veronica beperkt hij echter zijn commerciële schnabbels tot het minimum. 'Dan kan ik mij ten minste voor honderd procent richten op mijn strips.' Dat klinkt al weer een stuk bevlogener uit de mond van de perfectionist Kuijpers. Want dat is hij als het gaat om Franka. 'Mijn hoofdproduktie bestaat uit zo'n zeshonderd bladzijden Franka. Daar heb ik mijn meeste energie in gestoken en ik kijk er ook tevreden tegenaan. Natuurlijk tekende ik in 1973, toen ik begon, anders dan nu, maar dat hoort bij het proces dat je als tekenaar doorloopt.'

Het perfectionisme van Kuijpers spreekt vooral uit de arbeidsintensiviteit die zijn werk uitstraalt. De Stripschap-prijswinnaar van 1990 steekt veel tijd in documentatie voor zijn strips, presenteert altijd een vlekkeloos sluitend plot, besteedt veel aandacht aan decors en setting, kleedt al zijn personages modieus aan en brengt het geheel in

'*De blauwe Venus* is een strak verhaal: je kunt de episode-wisselingen in decor en handeling als hoofdstukken beschouwen. Voor de luxe versie heb ik voor elk "hoofdstuk" een eigen cover getekend. Lekkere grafische platen, zonder verhaaleisen en voor de verandering met minder detail.'

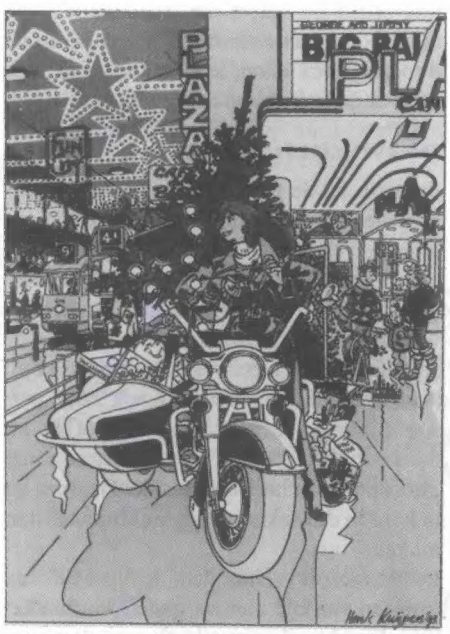

'Ik ben gek op bioscoopgevels. Een stad is pas een stad als er trams rijden en bioscopen op pleinen staan. Dit Plaza-theater is gebruikt in de nieuwjaarskaart van Big Balloon ('94) maar ook op de openingspagina van het nieuwe Franka-verhaal *De dertiende letter*.'

beeld met het oog van een filmregisseur. Niet voor niets zegt hij: 'Een verhaal van Franka is eigenlijk een eenmansfilm.' Hij verdiept zich dan ook graag in de werkwijze van filmmakers. Op de kamerbrede tekentafel in zijn werkkamer ligt een groot fotoboek over de decorbouwers van Hollywood. Vrijwel blindelings weet Kuijpers nog enkele andere werkjes over het Amerikaanse filmwalhalla uit de boekenmuur aan de tegenovergelegen wand te plukken. De werkplek is tevens documentatiehok en herbergt ook bijna al het eigen werk van de stripmaker. Je hoeft geen briljante observator te zijn om in het atelier een voormalige garage te ontdekken. Een raam in de deur biedt passanten de mogelijkheid de tekenaar aan het werk te zien. Een tractor passeert terwijl Kuijpers zijn verlangen naar een optimale documentatie toelicht: 'Ik ben altijd al geïnteresseerd geweest in de manier waarop dingen worden gemaakt. Het is een instinct. Zo'n boek over Hollywood leert mij hoe decors in elkaar worden gezet. Het is leuk om bepaalde technieken te kennen, zeker als ik vast zit bij het in beeld brengen van een scène. De lezer ziet niet precies hoe het is gedaan, maar hij kan wel zien dat het góed gedaan is. Ik heb altijd de neiging om te streven naar authenticiteit in mijn strips.'

Franka

Dit streven naar authenticiteit lijkt ook in de persoon van Franka terug te komen. De jonge vrouw komt album na album overtuigend uit de verf en is de charmante, standvastige en intuïtieve schoonheid die in veel andere avonturenstrips slechts ter decoratie wordt opgevoerd. Kuijpers zelf heeft geen exact beeld van zijn hoofdpersonage. Via een krante-artikel dat in *De blauwe Venus* opduikt, laat hij de lezer weten dat Franka ongeveer twintig jaar oud is. Nauwkeuriger durft en wil hij haar niet op leeftijd schatten. Ook over haar bezigheden laat hij iedereen in het ongewisse. Het fraaie zolderkamertje waar Franka bivakkeert in *Moordende concurrentie* roept bij de auteur herinneringen op uit zijn eigen studententijd in Amsterdam. Kuijpers studeerde sociologie in de hoofdstad, maar of Franka ook in de collegebanken thuis hoort, is de vraag.
Over het karakter van de vrouw die Kuijpers op papier tot leven wist te brengen, wil de stripmaker meer zeggen. 'Franka is onafhankelijk en slim. Ik vind *terugvechtend* een typisch Franka-woord. Ze beschikt over

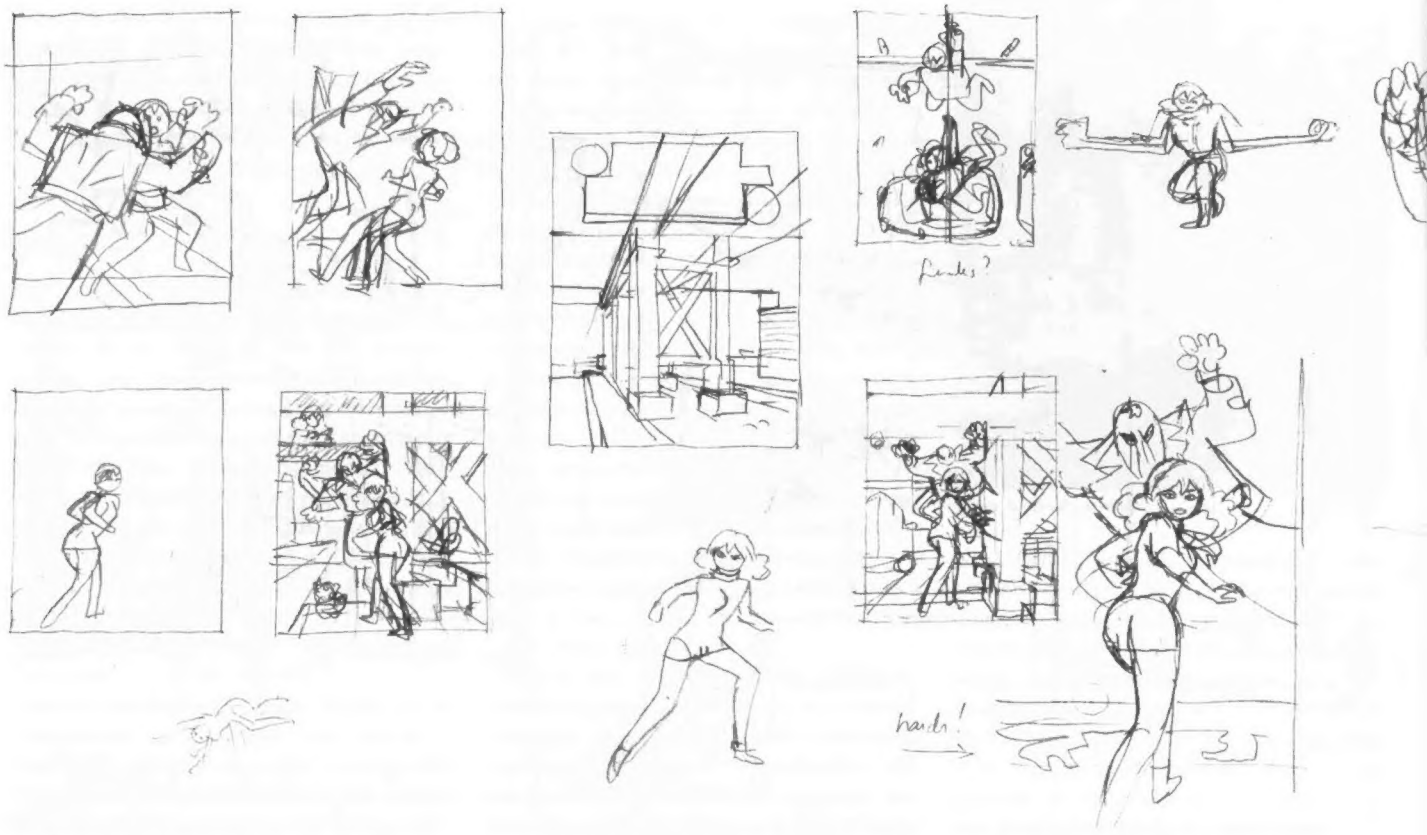

een klassieke veerkracht. Aan het begin van *De blauwe Venus* ziet ze per toeval twee misdadigers aan het werk. Ze komt niet uit sensatiezucht maar uit pech in die situatie terecht. De zaak blijft haar achtervolgen en daarom bijt ze zichzelf er helemaal in vast. Ik heb altijd de neiging om niet alleen het plot te plotten, maar ook het karakter van Franka. Daarom vond ik het belangrijk dat ze in *Het meesterwerk*, het tweede boek van de serie waarin ze voor het eerst alleen de hoofdrol speelde, een eigen huis en zo ook een eigen achtergrond kreeg.'

Kuijpers vindt het ook van belang dat de lezer zich goed kan identificeren met Franka. Ze is modieus gekleed, maar wel met mate. 'Het is fout als ze achter alle modetrends aanloopt en ieder half jaar andere kleren draagt. Dat is later niet meer te lezen! Een dinosaurustruitje zou echt niet kunnen. Ik ga uit van de *basics*: strakke kleding, jeans. En hoe ik zicht heb op de mode? Dat is gewoon een kwestie van goed uit mijn ogen kijken. Op straat zie je van alles.'

Franka flirt natuurlijk ook. Kuijpers daarover: 'Het zou een beetje achterlijk zijn om een mooie vrouw in een strip op te voeren waar iedereen als een ijzeren Hein langs loopt. Het flirten hoort bovendien bij de formule: je moet close zijn met de stripfiguur. Het is een vorm van love-interest. Ik koppel haar ook niet aan een bepaald vriendje. In haar appartement staat wel een tweepersoonsbed met twee kussens. De lezer mag dat op zijn eigen manier invullen. Iedereen ontmoet wel eens mensen van wie het liefdesleven onbekend blijft. Het is ook niet altijd het eerste dat interessant is. Je moet zoiets als stripmaker natuurlijk niet doodzwijgen, maar je hoeft het ook niet méér te benadrukken dan nodig.'

'Franka sjouwt graag op straat', tentoonstelling bij Lambiek december '92, Nieuwjaarskaart februari(!) '94.

Ontwikkelingen

De strip en de persoon Franka maken samen een ontwikkeling door. In de eerste albums tekende Kuijpers zijn hoofdrolspeelster nog met wat hij zelf met een glimlach 'Belgisch grote hoofden' noemt. Vervolgens kreeg Neerlands meest bekende stripheldin een meer realistisch postuur en werd in de latere verhalen ook haar persoonlijkheid ontwikkeld. 'Franka is nu meer sophisticated. Ik vind een interessante hoofdpersoon heel belangrijk. Daarom ga ik haar in de toekomst nog onafhankelijker maken.'

In *De blauwe Venus* licht Kuijpers al een tipje op van die nieuwe, meer onafhankelijke Franka. Ze ontwikkelt een alter ego, die met eigen middelen haar zin probeert door te drukken. Deze andere Franka heeft kort blond haar, is gestoken in zwart leer en voelt zich sterk aangetrokken tot Harley Davidson-motoren. Kuijpers is blij dat hij deze afwijkende karaktertrek van Franka in het album kon uitwerken. 'Het plot liep heel goed en daarom had ik de ruimte om van elke scène iets leuks te maken. Ook aan Franka's alter ego kon ik de nodige aandacht besteden. Al met al heb ik *De blauwe Venus* ontzettend makkelijk getekend. Het was ook wel een thuiswedstrijd, want vrijwel de hele strip speelt zich af rond de Haarlemmerhouttuinen in Amsterdam, vroeger een stuk land achter enkele houtop-

slagplaatsen. Dat was lekker tekenen, want ik heb daar gewoond. Het slot van de strip speelt zich trouwens af op 28 april 1993, een dag waarop de afbraak van de Houttuinen in volle gang was. De strip gunt je als het ware een laatste blik op het gebied.

In de luxe-editie die van *De blauwe Venus* verschijnt, zal Kuijpers zijn voorliefde voor documentatie weer de vrije loop laten en veel aandacht besteden aan de locatie Haarlemmerhouttuinen. De auteur beleeft zelf veel lol aan de uitleg en achtergronden die hij de lezer via de luxe boeken verschaft. De tijd die hij er in steekt, wordt niet uitbetaald, maar is in zijn eigen ogen niet verspild. 'Het verhaal is eigenlijk pas compleet met een toegevoegde *Making of*.... Het zijn altijd mooi uitgevoerde boeken, die relatief goedkoop zijn. Vijftig gulden is immers de prijs die het ook echt moet kosten. Sommige mensen vinden dat het luxe karakter van zo'n boek wordt aangetast door de lage prijs en de relatief grote oplage. Ik bekritiseer echter het verwijt dat de exclusiviteit verloren gaat. Een dergelijke uitgave blijft schaars en de koper krijgt veel waar voor zijn geld. Je kunt het echter niet iedereen naar de zin maken.'

Klantvriendelijk

Kuijpers vindt het belangrijk dat een tekenaar zijn publiek serieus neemt. Zo denkt

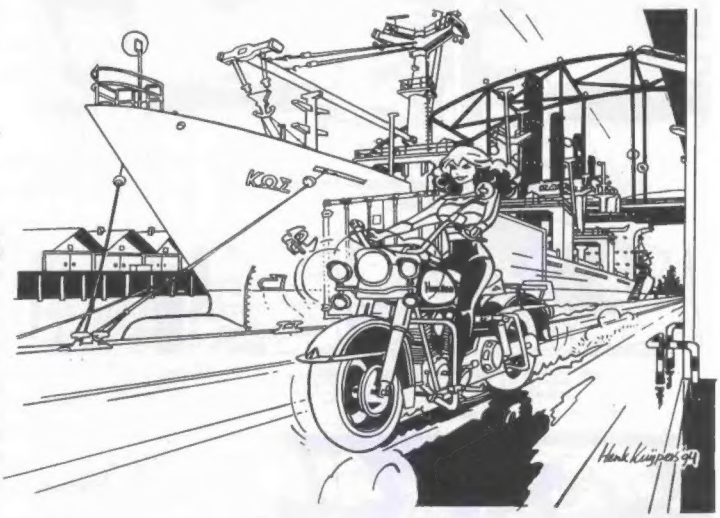

***Links*, 'Kleine schetsjes voor de albumomslag van *De blauwe Venus*. De twee beste versies hebben het tot cover en titelpagina gebracht. Op zich ontstaat zo een stripje tussen de omslag en de allereerste bladzij van de inhoud.'**

***Rechts*, 'Albumachterkanten zijn voor de lol. Meestal teken ik een "nonmoment" uit het plot. Voor de handeling doet het er niet zo toe, maar het biedt alle kans op sfeer.'**

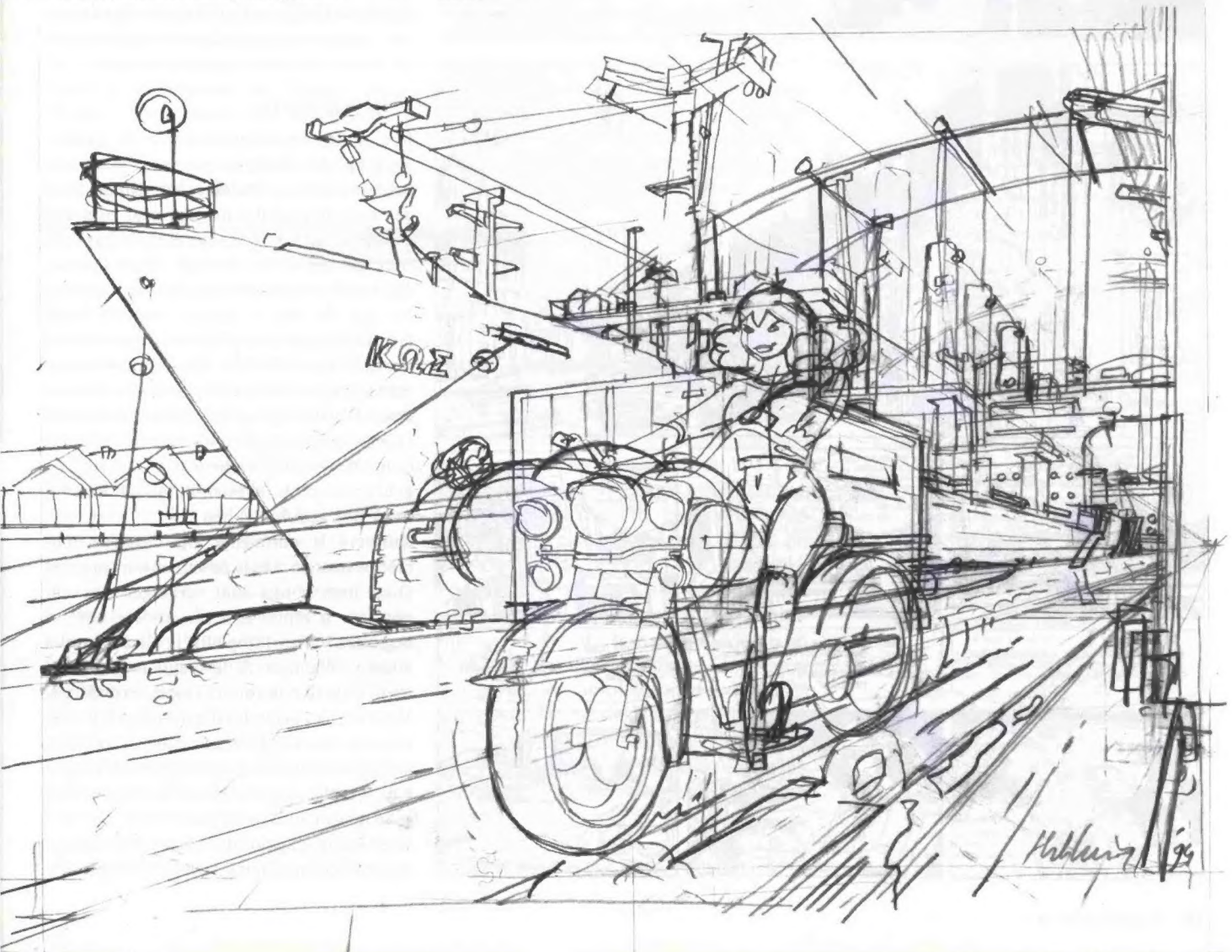

hij erover wat betreft zijn luxe-albums, maar ook wat betreft zijn zeefdrukactiviteiten. 'Eigenlijk ben ik heel erg klantvriendelijk: ik maak veel en het is niet duur.' Kuijpers verlaat de werkkamer en komt even later terug met de zeefdrukprodukten die hij in samenwerking met **Arthur Griffioen** op de markt bracht. De *Cadillac Club* zit erbij, net als het zogenaamde hors serie-project. Nieuw is de zogenaamde *Harley Davidson Collection*. 'Het leuke van het zeefdrukwerk is dat ik eigen baas ben. Ik teken graag grote, ingewikkelde platen waar ook iets in gebeurt. Het is lekker om dat op deze manier uit te voeren. Door het tekenen aan zeefdrukken word je heel grafisch in de weergave van de dingen. Ook het reclamewerk heeft invloed op me gehad, maar op een andere manier. Ik heb ervan geleerd hoe ik heel snel iets moet vertellen.' Naast de zeefdrukken en de incidentele commerciële schnabbels heeft Kuijpers nog

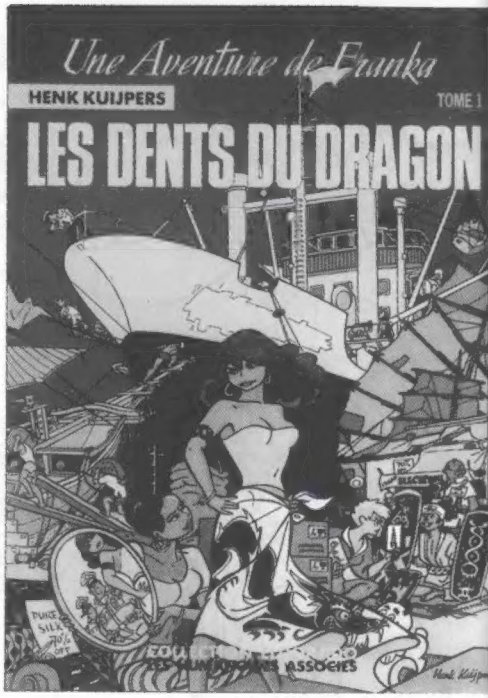

WAT?!
DEZE KROTTEN VERPROOTEN
NAAR DE RAADHUISSTRAAT VAN SHEIK OIL!
DE PYROMAAN HEET HARRY DE BONT! ... EN NOU WETEN WE ZELFS WAAR EN WANNEER HIJ WEER ZAL TOESLAAN!
... IK BEN HET PLANBORD MET DE ROOSTERS VAN ZIJN BEWAKERS GEFOTOGRAFEERD! PRIMA CAMERAATJE! ... DE FOTO TWINTIG KEER VERGROOT EN JE KUNT DE NAMEN LEZEN!
... IK BEN NIET NAAR DE BEWAKINGSDIENST GEGAAN, OM NAAR DE FOTO'S VAN CHARLES PRINS TE LUISTEREN ...
... IK HEB HET PLANBORD MET DE ROOSTERS VAN ZIJN BEWAKERS GEFOTOGRAFEERD! PRIMA CAMERAATJE! DE FOTO TWINTIG KEER VERGROOT EN JE KUNT DE NAMEN LEZEN!
EN STERKER NOG ... ALS JE DE ROOSTERS UITPLUIST, ZIJN ALLE BRANDEN UITGEBROKEN TIJDENS DE DIENSTEN VAN EEN EN DEZELFDE BEWAKER ... EINE HARRY DE BONT!
... EN OVER ZEVEN MINUTEN IS HET TWAALF UUR ...
... IK BEGRIJP 'T ... WE HEBBEN HAAST ...
... IK SOK ERDP DAT HIJ DIT ROOSTER BLIJFT VOLGEN ... DAN IS SHEIK OIL DEZE WEEK ZIJN LAATSTE KANS OM ZIJN SLAG TE SLAAN! VANNACHT OM TWAALF UUR!!

***Rechts*, Voorplaten van de Franse versie van *De tanden van de draak*.**

***Links*, 'De weekafleveringen in het Veronica Blad eisen meer "grafische ruimte" dan episodeafleveringen. Dus is de Raadhuisstraat, tussen Jordaan en haven, toegevoegd en zijn de plot-plaatjes kleiner. En omdat je toch bezig bent zijn dezelfde gezichtjes verkleind tot 92%.' Hertekende versie *De pyromaan*, 1994.**

PIZZERIA
O Pizzeria
KIJK ... ALLE AFGEBRANDE BEDRIJVEN HEBBEN EEN DING GEMEEN: ZE LATEN ZICH BEWAKEN DOOR DAT BEVEILIGINGSBEDRIJF VAN CHARLES PRINS!
— IK HEB HET PLANBORD MET DE ROOSTERS VAN ZIJN BEWAKERS GEFOTOGRAFEERD! PRIMA CAMERAATJE! ... DE FOTO TWINTIG KEER VERGROOT EN JE KUNT DE NAMEN LEZEN!
EN STERKER NOG ... ALS JE DE ROOSTERS UITPLUIST, ZIJN ALLE BRANDEN UITGEBROKEN TIJDENS DE DIENSTEN VAN EEN EN DEZELFDE BEWAKER ... EINE HARRY DE BONT!
KIJK! EN ZO WEET IK WIE DIE PYROMAAN IS!
DE PYROMAAN HEET HARRY DE BONT! ... EN NOU WETEN WE ZELFS WAAR EN WANNEER HIJ WEER ZAL TOESLAAN!
... IK SOK ERDP DAT HIJ DIT ROOSTER BLIJFT VOLGEN ... DAN IS SHEIK OIL DEZE WEEK ZIJN LAATSTE KANS OM ZIJN SLAG TE SLAAN! VANNACHT OM TWAALF UUR!!
... EN OVER ZEVEN MINUTEN IS HET TWAALF UUR ...
... IK BEGRIJP 'T ... WE HEBBEN HAAST ...

enkele andere nevenactiviteiten. De organisatie van de Stripdagen Haarlem heeft hem en **Martin Lodewijk** benaderd voor een dubbeltentoonstelling. 'Voor onze expositie is een dubbele ruimte gereserveerd. Martin en ik hebben ieder een zaal tot onze beschikking. Er is een aantal lijnen tussen ons te trekken, zeker als ons werk buiten de strip in ogenschouw wordt genomen. Met name Martin heeft ontzettend veel gemaakt dat bij de striplezer onbekend is. Ik kan nog niet zeggen wat we precies gaan doen, maar het wordt een leuke tentoonstelling.'

Stijlwijziging

Een andere nevenactiviteit is de samenwerking die Kuijpers is aangegaan met reclametekenaar **Danker Jan Oreel**. Hun gemeenschappelijke project gaat over het meisje Hel; *De koffers van Raz Fadraz* is de titel van het eerste verhaal. 'Voor Danker Jan heb ik een scenario geschreven waarmee hij aan de slag is gegaan. In het begin leverde ik er schetsen bij, maar nu moet hij het helemaal zelf doen. Hij is er al vier jaar mee bezig, want hij doet er van alles tussendoor. Een tekenaar moet tijd vinden om aan zo'n project te werken, want op deze manier duurt het een eeuwigheid voordat het ooit geld oplevert. Je investeert in jezelf, maar je moet ook geduld hebben.'

Kuijpers is natuurlijk op dezelfde manier begonnen. Doet de samenwerking met Oreel hem er niet naar verlangen om ooit nog in z'n eentje aan een andere serie te beginnen? 'Voorlopig blijf ik alleen Franka maken. Wanneer ik iets anders ga doen, vind ik dat ik ook van stijl moet veranderen. Voor Franka geldt dat het me nog altijd niet verveelt. De strip is breed genoeg om er alles in kwijt te kunnen en het is iets wat ik goed kan. Veranderen doe ik pas als Franka mij geen nieuwe uitdaging meer biedt.'

Voor Kuijpers geldt de recente stijlaanpassing als een uitdaging. 'Mijn tekenwerk is

opener en toegankelijker geworden. In een boek merk je dat niet zo snel, maar in een blad komt het anders over. Ik probeer de neiging te beteugelen om een tekening dood te detailleren. Een groot gedeelte van de ingewikkeldheid in mijn stijl komt voort uit het terugdringen van diezelfde ingewikkeldheid. Snel tekenen is in mijn geval vaak een kwestie van meer tekenen. Dat vele breng ik nu terug naar gedoseerd veel. Dat is de kern van de revolutie in mijn werkwijze die ik drie jaar geleden heb doorgevoerd.'

De grote stijlwijziging heeft een goede invloed op de toekomst van Franka, meent Kuijpers. 'Door de drie nieuwe boeken ontstaat er nu langzamerhand een fonds. Natuurlijk is er sprake van een zekere recessie in de stripwereld en is het moeilijk om strips aan het buitenland te verkopen, maar ik heb vaste voet aan de grond in Nederland. Verhoudingsgewijs ben ik trouwens goed uitgegeven in het buitenland.' Franka werd ondergebracht bij uitgeverij Dupuis en later bij Humanoïdes Associés en verscheen tot en met boek acht – *De ondergang van de donderdraak*, in het Frans. Kuijpers is nog altijd trots op de uitgave van de twee delen van *De tanden van de draak*, die in Frankrijk met een speciaal door hemzelf getekende dubbelomslag verschenen. Met een snelle armbeweging tovert hij de boeken uit zijn muurkast te voorschijn en legt ze tegen elkaar aan. De twee voorkanten vormen één sluitende plaat, maar verliezen iets aan effect door kleurverschillen. 'Een lithofout, want ik heb ze tegelijk ingekleurd', gromt Kuijpers.

Er is meer dat hem niet lekker zit over zijn publikaties in Frankrijk. 'Ik heb nooit begrepen waarom ze met Franka gestopt zijn toen ik met *Moordende concurrentie* op de proppen kwam. Over het album ben ik erg tevreden en het speelt nota bene in Parijs.' Relativerend: 'Het is hartstikke leuk in het buitenland uitgegeven te worden, maar je moet je er niet dood op staren. Er zijn maar een paar tekenaars die er miljoenen mee vangen. **Uderzo** is zo'n voorbeeld.' Op Kuijpers' werktafel ligt een Duits tijdschrift opengeslagen op een interview met de tekenaar van *Asterix*. Het vraaggesprek wordt begeleid door een foto waarop Uderzo poseert voor een kolossale villa.

Uiteraard realiseert Kuijpers zich dat hij het zelf zo slecht nog niet heeft. Hij is immers een begrip in de Nederlandse stripwereld en keer op keer weet hij een geweldige eenmansfilm op te nemen.

Brieven

Beste redactie,

Uw Kuifje-special was wat mij betrof een voltreffer. Het zal omstreeks 1950 zijn geweest toen ik mijn eerste album met harde kaft kreeg. Mijn ouders betaalden daar het formidabele bedrag van zeven gulden voor, maar een Kuifje was natuurlijk niet zomaar een strip.

Vooral het artikel van Arnel Lefevere trok mijn aandacht daar ik auto-historicus van professie ben. Hoewel zeer lezenswaardig, vallen er een aantal kanttekeningen bij te plaatsen. Niet onterecht stelt de auteur dat het hier geen auto-catalogus betreft, maar desondanks kreeg ik toch zin om hier en daar wat puntjes op de i te zetten, al was dat alleen maar om het werk van Hergé alle recht te doen.

Zo is de cabriolet uit 'De 7 kristallen bollen' geen Chrysler, maar een Lincoln Zephyr V12 uit 1938. De zwarte luxe wagen waarmee Kuifje zich naar huize Wang spoedt in het deeltje 'De Blauwe Lotus' is een Chrysler Imperial Eight uit 1931; het jaar dat het door Japan in scène gezette Moekden-incident plaatsvond en waarvan de onvolprezen reporter getuige was in genoemd epos. Het onherkenbare zwarte vehikel uit 'De geheimzinnige ster' is een Franse Matford V8 uit 1937, en eenzelfde model wordt ook gebruikt door de gebroeders Vogel in 'Het geheim van de Eenhoorn'. Het onderschrift als zou dit een model Pilot zijn klopt niet, daar deze Engelse Ford pas in 1947 op de markt werd gebracht en een totaal ander uiterlijk had. Over de transportmiddelen in Kuifje valt veel te vertellen en ik wil nog wel eens een complete opsomming maken van al die klassieke auto's , motorfietsen, of vliegboten die Hergé zo voortreffelijk heeft uitgebeeld en die een rake onderstreping geven van de tijd waarin de verhalen zich afspelen.

Frank H.M. van der Heul, Amstelveen

AGENDA

t/m 30 april
Expositie 'De andere wereld van Marten Toonder', Openbare Bibliotheek, Torenplein 8, Oosterhout.
t/m 1 mei
Expositie 'Robert Wuyts: Scorpio in Massailand', Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België.
t/m 8 mei
Expositie 'Arctic light and darkness of: De jonge strip uit Finland', Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België.
t/m 14 augustus
Expositie 'Kat en Muis. Spiegelmans Maus', Joods Historisch Museum, Jonas Daniël Meyerplein 2-4, Amsterdam.
30 april t/m 4 september
Expositie 'Marten Toonder, tekenaar in oorlogstijd', Verzetsmuseum Amsterdam, Lekstraat 63, Amsterdam.
1 t/m 31 mei
Expositie 'De andere wereld van Marten Toonder', Openbare Bibliotheek, Oude klapstraat 80, Wijchen.
1 mei t/m 30 juni
Expositie 'Zwart/Wit' van Erika Raven, 't Galerijke, Otterstraat 103, Turnhout, België.
3 t/m 29 mei
Expositie 'De laureaten van de Belgische Kamer der Experten in Stripverhalen', Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België.
8 mei
4e Brabant Strip met ruilbeurs, veiling en Bob Mau-expositie, Zaal het Bad, Leuven, België.
10 mei t/m 4 september
Expositie 'De bende van Jojo', Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België.
12 t/m 15 mei
Art in Prague, Palace of Culture, Praag, Tsjechië.
21 mei t/m 14 augustus
Expositie 'De wereld van Bruintje Beer', Teylers Museum, Spaarne 16, Haarlem.
30 mei t/m 28 juni
Expositie van een selectie uit het 8e Nederlands Cartoonfestival, Thema: Telecommunicatie, Gebouw Noord-Holland, Haarlem.
31 mei t/m 28 augustus
Expositie 'Willy Vandersteen, een jonge belofte', Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België.
1 t/m 5 juni
Expositie Enki Bilal, Galerie Année, Jacobijnestraat, Haarlem.
1 t/m 30 juni
Expositie 'De andere wereld van Marten Toonder', Openbare Bibliotheek, Waterlandlaan 50, Purmerend.
3 t/m 5 juni
Stripdagen Haarlem, Haarlem.
3 juni t/m 24 juli
Expositie Lorenzo Mattotti, Vleeshal, Grote Markt 16, Haarlem.
4 juni
Expositie 'P.O.S.S.E.', Discotheek Stalker, Haarlem.
4 en 5 juni
De Sjors en Sjimmie Stripblad-dagen, Kindermanifestatie, Concertgebouw, Klokhuisplein 2, Haarlem.
25 juni
2e Grote Stripbeurs, Brabanthallen, 's-Hertogenbosch.
1 t/m 31 juli
Expositie 'De andere wereld van Marten Toonder', P.I. Marwei, Holstmeerweg 7, Leeuwarden.
3 juli t/m 14 augustus
9e Nederlands Cartoonfestival, Muziekcentrum Frits Philips, Winkelcentrum Heuvel Galerie, Eindhoven.
16 juli t/m 7 augustus
9e Stripfestival Koksijde, Casino-parking, Koksijde, België.
1 t/m 31 augustus
Expositie 'De andere wereld van Marten Toonder', Ministerie van Sociale Zaken, Bureau Bedrijfsvoering, A. van Hannoverstraat 4-6, 's-Gravenhage.
4 t/m 7 augustus
San Diego Comic Convention, San Diego Convention Center, 111 West Harbor Drive, San Diego, U.S.A.
1 t/m 30 september
Expositie 'De andere wereld van Marten Toonder', Openbare Bibliotheek, 's-Gravelandseweg 55, Hilversum.
6 september t/m 6 november
Expositie 'Giles tekende de bevrijding van Brussel', Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België.
1 t/m 31 oktober
Expositie 'De andere wereld van Marten Toonder', Openbare Bibliotheek, Raadhuisstraat 25, Doetinchem.
14 t/m 16 oktober
De Stripdagen, Turfschip, Breda.
25 oktober 1994 t/m 8 januari 1995
Expositie 'Mitteï, een Luiks kunstenaar', Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België.
1 t/m 30 november
Expositie 'De andere wereld van Marten Toonder', Openbare Bibliotheek, Oude Schans 23, Delfzijl.
1 t/m 31 december
Expositie 'De andere wereld van Marten Toonder', Openbare Bibliotheek, Stationsstraat 2, Wageningen.
12 maart 1995
10e Leidse Stripdag, Centrale Bibliotheek, Leiden.

een interview met

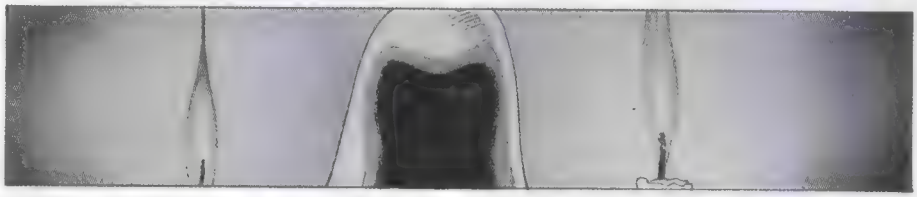

JEAN DUFAUX en RENAUD

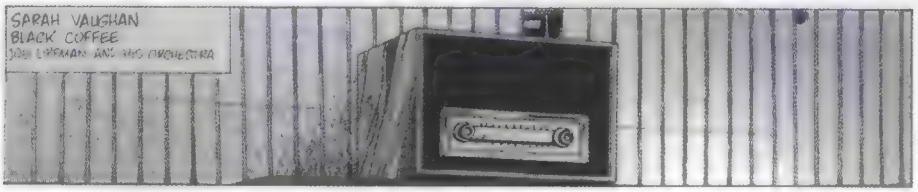

we hebben dezelfde interesses

Jean Dufaux is een produktief scenarist. Sinds hij begon te werken voor Kuifje, begin jaren tachtig, heeft hij een groot aantal series opgezet voor verschillende tekenaars. De eerste tekenaar waarmee hij samenwerkte was Renaud. **Voor hem zette hij de serie** *Pokervrouw* **voort, nadat** Jean-Luc Vernal **stopte met het tekenen van deze strip. Er volgden series in samenwerking met onder meer** Griffo **(***Giacomo C.***,** *Beatifica Blues***),** Aidans, Eddy Paape **en** Eric. **Zijn reputatie als scenarist groeide en tegenwoordig schrijft hij ook voor tekenaars met een gevestigde reputatie zoals** Rosinski. **Renaud is hij altijd trouw gebleven. Nadat zij uitgeverij Lombard verlieten zetten Renaud en Dufaux samen** *Jessica Blandy* **op voor uitgeverij Novedi (tegenwoordig Dupuis),** *De kinderen van de salamander* **voor Dargaud en in 1991 begonnen zij voor uitgeverij Glénat aan een nieuwe serie onder de titel** *Santiag***.**

Jean Dufaux: We werken sinds 1984 samen. Ik leerde **Renaud** kennen bij uitgeverij Lombard, voor wie hij aan *Pokervrouw* werkte, een serie die weinig succes had. **Vernal** benaderde mij om nieuwe scenario's te schrijven. Dat heb ik gedaan, maar de serie kon zowel mij als Renaud niet boeien. Toch maakten we samen drie albums voordat we ervoor kozen om een andere, meer volwassen strip uit te werken. Dit werd *Jessica Blandy*. Bij uitgeverij Lombard konden we deze strip niet kwijt en zo zijn we bij Novedi

door

HANS POLS

terechtgekomen. Daar wilde men wel een strip met een meer volwassen inslag hebben. Ik had toen al enkele albums op de markt, een serie die ik maakte met **Aidans** voor uitgeverij Dargaud: *Andreas de Florentijn*.

Onze manier van samenwerken is zeer klassiek. We hebben de zelfde interesses en we kopen dezelfde boeken om ons te documenteren ... Dan gaan we onszelf vragen stellen. Welke decors gaan we gebruiken? Waar past de actie? Welke personages zijn er? Hoe wonen zij? Hoe kleden ze zich? In welke auto's rijden ze? Enzovoort.

Je kunt het vergelijken met film. We weten precies van elkaar welke kant we op willen, we voelen elkaar goed aan. Ik zet het scenario op papier en stuur maandelijks materiaal voor tien platen naar Renaud waarna hij begint te tekenen. Hij heeft een hoog werkritme. Jaarlijks kan hij twee albums tekenen, dus ik moet ook snel zijn met schrijven. Dat betekent ook dat de scenario's die ik voor hem schrijf vrij ongecompliceerd zijn. Ik maak de lay-out van de pagina's op millimeterpapier, op ware grootte. Op basis hiervan gaat Renaud werken, eraan sleutelen. Ik zorg dat hij een overzicht krijgt van de scènes door ze beeld voor beeld aan te leveren. Ik zet alles gedetailleerd op papier, als bij een storyboard. Die werkwijze komt voort uit mijn opleiding aan de filmacademie. Vier jaar lang had ik te maken met de filmtechniek, beeld per beeld, de mise-en-scènes, het montagewerk.

Na mijn opleiding belandde ik in de literaire wereld. Ik werd journalist en dat stelde mij in

Muziek is belangrijk voor het ritme van de strips.

staat een link te leggen tussen film, tekst en beeld, een combinatie die het best wordt weerspiegeld in stripverhalen.

Zou je zelf films willen maken?
Dufaux: Ik probeer het wel. Ik heb een bewerking geschreven van *Giacomo C.*, de strip die ik met **Griffo** maak. We waren al ver gevorderd in de uitwerking ervan, maar omdat het een dure produktie zou worden – er waren nogal wat decors en kostuums uit het Venetië van de 17e eeuw voor nodig – hebben we onvoldoende sponsors kunnen vinden om de produktie te financieren.
Korte tijd geleden heb ik een scenario geschreven voor een korte film van een kwartier. Hij wordt gemaakt door een jonge Parijse cineast, het gaat om een technisch filmpje voor een bedrijf.

Wat deed *Renaud* **voordat hij** *Dufaux* **leerde kennen?**
Renaud: Ik studeerde in Doornik aan het St. Lucasinstituut. Daar volgde ik de klassieke opleiding lithografie en publiciteit. Twee jaar lang heb ik in de reclamewereld gewerkt. Hierna kwam ik terecht bij de Franse uitgeverij Aredit, waarvoor ik romans uit de serie *Fleuve noire* illustreerde. Tien jaar lang heb ik voor deze uitgeverij gewerkt. Daarnaast werkte ik in de avonduren aan stripverhalen voor Dupuis en Lombard. Uiteindelijk kon ik fulltime aan de slag voor uitgeverij Dupuis. Ik werkte onder anderen met **Mitteï** aan de serie *Aymone* voor Robbedoes. Toen er een andere hoofdredacteur kwam voor dat blad hield ik het daar voor gezien. Ik stapte over naar Lombard en ook voor hen heb ik zo'n vijf jaar gewerkt.

Over Pokervrouw **en** Jessica Blandy **heeft Jean het al gehad.**
Renaud: Mijn eerste reeks voor Glénat is *Santiag*. Net als Jessica Blandy speelt deze strip zich af in de Verenigde Staten. Ik hou erg veel van de Amerikaanse film, het weidse landschap, hun mentaliteit, hun manier om geweld in beeld te brengen. Ik voel me verwant met de Amerikanen. Met Santiag wil ik ook geen realistisch Amerika laten zien, ik wil de mythe in stand houden. Zoals Jean al aangaf hebben we dezelfde interesses: zwart/wit-films uit de jaren veertig en vijftig, de romans van **Chandler** en **Faulkner**. De enorme ruimtes waarin de verhalen zich afspelen, weerspiegelen zich ook in het denkpatroon van de Amerikaan. Zij ervaren Europa als klein, bekrompen. Misschien hou ik wel van onze Europese levenswijze, gecombineerd met Amerikaanse denkpatronen.
Och, eigenlijk voel ik me best Europeaan: uit Nederland komt geweldig teken- en schilderwerk, Frankrijk heeft een rijke cultuur en ga zo maar door. Uit Amerika komt de rockmuziek, jazz en folk naast de film.
Muziek is belangrijk voor het ritme van de strips die ik maak. Ik sla melodieën op in mijn gedachten en ik verweef flarden muziek in de strips van Jessica Blandy. Ik hou van **The Doors**, maar ook van klassiekers als *The girl from Ipanema* van **Astrud Gilberto**. Ook **Charlie Parker** staat hoog op mijn lijstje. Ik hou die melodieën vast en als de sfeer dat vereist, vermeng ik de titels in mijn strips. Momenteel luister ik veel naar klassieke muziek, vooral Italiaanse opera's, maar ik hou ook van **Schubert**.

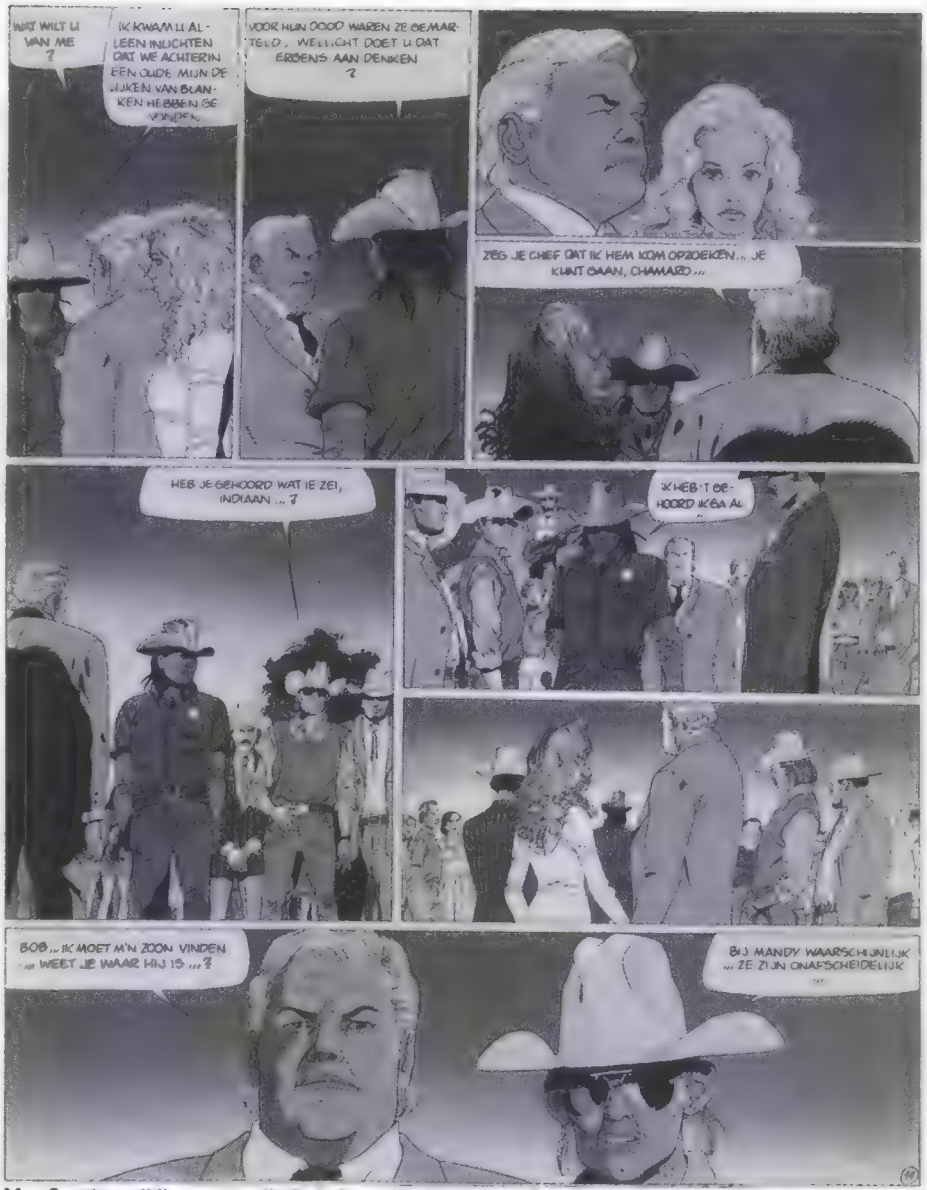
WAT WILT U VAN ME ?
IK KWAM U ALLEEN INLICHTEN DAT WE ACHTERIN EEN OUDE MIJN DE LIJKEN VAN BLANKEN HEBBEN GEVONDEN
VOOR HUN DOOD WAREN ZE GEMARTELD . WELLICHT DOET U DAT ERGENS AAN DENKEN ?
ZEG JE CHEF DAT IK HEM KOM OPZOEKEN ... JE KUNT GAAN, CHAMARD ...
HEB JE GEHOORD WAT IE ZEI, INDIAAN ... ?
IK HEB 'T GEHOORD IK GA AL
BOB ... IK MOET M'N ZOON VINDEN ... WEET JE WAAR HIJ IS ... ?
BIJ MANDY WAARSCHIJNLIJK ... ZE ZIJN ONAFSCHEIDELIJK
Met *Santiag* wil ik geen realistisch Amerika laten zien, ik wil de mythe in stand houden.

BLIJF DAAR STAAN . IK ZAL MET ZE PRATEN ..
WE VERWACHTTEN U ... WIJ HEBBEN U EEN HELEBOEL TE VERTELLEN
NEEEAAA ... DUS ... HEBT ONS GEROFFEL ?
ZE HOREN U NIET ... DE BUITENWERELD IS VOOR HEN ONTOEGANKELIJK ...
***De kinderen van de salamander*, Arkadin**

ISAAC, IK WAS HEM NIET VERGETEN
EN VOOR DE ZOVEELSTE KEER HEBBEN ZE DE BROER DE ZUSTER EN DE BEJAARDE LATEN LOPEN
WAAR WONEN ZE?
IN EEN HUISJE IN DE BAYOU TECHE EEN VER LATEN UITHOEK
IK ZOU ER WEL EENS WILLEN KIJKEN
TWEE VAN M'N MANNEN KENNEN DE PLEK ZE KUNNEN U VAST HELPEN
TOE MAAR ... KOM MAAR ... IK VERWACHT JE ... EN PANIK NIET ZAT IK MET ME LAAT SOLLEN, SMERIG WIJF!

***Jessica Blandy*, Soms is ze het slachtoffer van de omstandigheden, dan weer domineert ze de feiten.**

De stijl **van Renaud is sinds** Pokervrouw **veranderd.**

Renaud: Bij Pokervrouw werd ik – omdat ik de reeks overnam – gedwongen om een stijl na te volgen. Dat was niet gemakkelijk aangezien ik van nature geen grapjas of humorist ben. Bij Dupuis wilde men echter strips in een semi-realistische tekenstijl. Anderzijds was ik een halfslachtig realist bij Lombard. Ik heb ooit platen van Pokervrouw moeten hertekenen omdat ze toch iets te realistisch waren. Bij Novedi kreeg ik voor het eerst volledige vrijheid.

Jessica Blandy is geen gewelddadige strip, in ieder geval niet gewelddadiger dan andere moderne strips. Wanneer je het over menselijke verhoudingen hebt is er een geweldige druk, elke pagina kan exploderen. Maar er vallen in Jessica Blandy zeker geen doden aan de lopende band, zoals bij **Frank Miller** of **Schultheiss**. Blandy speelt zich af op een psychologisch niveau. Er kan van alles gebeuren.

Van het ene op het andere ogenblik kan er verschil optreden in het denken, in handelingen, in tragedies. Dat kan heel ver gaan, vandaar dat de sfeer gespannen is. Je krijgt altijd een gespannen Jessica Blandy te zien. Er zijn weinig adempauzes.

Vanuit welke visie **maken jullie strips?**

Dufaux: ik ben een echte tweeling. Ik hou van mensen, dieren, mooie dingen, fijne lectuur, toffe verhoudingen met vrienden. Kortom, voor mij is het leven mooi. Anderzijds is er ook mijn pessimistische kant en daaruit is Blandy ontstaan. *Giacomo C.* weerspiegelt meer mijn optimistische kant. Hij is vrolijk en zit vol humor.

Renaud: Ik ben ontgoocheld in de mensheid, in de verhoudingen tussen mensen. Dat pessimisme vindt je in *Jessica Blandy* terug. Ik ben niet gewelddadig, maar toch trekt geweld mij aan. En ofschoon ik veel lach is mijn gevoel voor humor er één van de sombere soort.

Dufaux: Er is maar weinig plaats voor humor in de reeks Jessica Blandy. We werken haar gedrag per album uit. Dat is een bewuste keuze. In een *Rik Ringers*-verhaal gebeurt van alles, maar daar zie je één verhaal erna niets meer van terug. Jessica sleept daarentegen steeds een hele geschiedenis met zich mee. Ze heeft vreselijke dingen meegemaakt, waarvan ze langzaam herstelt en die ze probeert te boven te komen. Jessica heeft dus niet alleen een lichaam, maar ook een ziel. En die combinatie kan wel eens dodelijk zijn. Soms is ze het slachtoffer van de omstandigheden, dan weer domineert ze de feiten.

In Zonder wroeging, zonder spijt **– het achtste album uit de reeks– lijkt Jessica Blandy in** rustiger **vaarwater terecht te zijn gekomen.**

Dufaux: Haar leven is weer in balans. Ze werkt weer, glijdt tussen de problemen en gebeurtenissen door als in een moment van rust. Maar in de toekomst zal ze opnieuw irrationele toestanden meemaken. Dat kan ze nu aan. Ze is geëvolueerd, sterker en gerijpt. Ze was al eens verliefd, ontgoocheld en doorstond aanvallen. Kortom, Blandy is een onafhankelijke vrouw geworden. Ze is van niemand afhankelijk. Niet van ons, zelfs niet van de uitgeverij. In werkelijkheid bestaat ze niet. Fysiek is ze bedacht door Renaud, psychisch door mij.

Zonder wroeging, zonder spijt **is een verhaal over de maffia. Heeft u geprobeerd een realistisch beeld van de maffia te geven of baseert u zich hier ook op de Amerikaanse mythen?**

Dufaux: Onze voorstelling van zaken is tamelijk realistisch. Vooral bij principes als het centraal staan van de familie en het feit dat er strikte wetten bestaan. En ik laat die exploderen. Jessica Blandy interviewt een gearriveerde businessman, die zijn fortuin vergaarde via roof, drugs en smokkel. Hij zoekt een opvolger.

Er zijn geen grenzen als je het hebt over macht. Mensen zijn tot alles in staat om hun doel te bereiken. De maffia kent geen limieten. Dat is een thema. Jessica Blandy zegt dat ze er niet van houdt. Dat maakt dat je uit dit gegeven een tragedie kunt samenstellen. Twee mensen vertrekken in een auto, maar komen nooit aan op de plaats van bestemming, want passie past niet in dit soort business.

Bent u beïnvloed door *David Lynch*?

Dufaux: Nee, hij heeft me niet beïnvloed. Wel haalde ik inspiratie uit onder meer *Le rouge et le feu*. Daarin sterft de held in vuur, een typisch voorbeeld uit de indiaanse mythologie. Wat ik bij Lynch apprecieer is zijn goede kennis van de mythologie. Hij werkt met diverse hoeken, die elkaar raken als een lucifer die schuurt tegen een doosje.

Voor *Twin Peaks* heeft hij inspiratie gevonden in allerlei soorten feuilletons en in plaats van een klassieke montage aan te houden heeft hij alle elementen van plaats verwisseld, daardoor verloopt alles anders. Dat doe ik dus ook graag: elementen niet op hun plaats laten. Een familie denkt dat ze op een bepaalde plek zijn en dan blijkt dat ze heel ergens anders zijn. Oost wordt west. Het is een vorm van loskomen, een andere instap om een verhaal te vertellen.

(Vertaling: Jempi Welkenhuyzen)

Bibliografie

1987 - Jessica Blandy 1: Denk maar aan Enola Gay ... (Novedi)
1987 - Jessica Blandy 2: Het huis van Dr Zack (Novedi)
1988 - Jessica Blandy 3: De duivel bij Dageraad (Novedi)
1988 - Jessica Blandy 4: De laatste blues (Novedi)
1988 - De kinderen van de salamander 1: Angie (Collectie Pilote 10, Dargaud)
1989 - De kinderen van de salamander 2: Arkadin (Collectie Pilote 15, Dargaud)
1989 - Jessica Blandy 5: Vuurvreter (Novedi)
1990 - De kinderen van de salamander 3: Alicia (Novedi)
1990 - Jessica Blandy 6: Het meisje van Ipanema (Novedi)
1991 - Santiag 1 (Glénat)
1992 - Jessica Blandy 7: Antwoord, stervende ... (Dupuis)
1992 - Jessica Blandy 8: Zonder wroeging, zonder spijt (Dupuis)
1993 - Santiag 2: De wachter van de nacht (Glénat)
1993 - Jessica Blandy 9: Satan, mijn broeder (Dupuis)
1994 - Jessica Blandy 10: Satan, mijn smart (Dupuis) (gepland)

RIP

OFF

Prijs Bfr.6,50
f130

MART EN TOON DE R.
ARRETJE DIGGER
DAGOBERT DOOVENHAAN

327 - 1 APRIL NUMMER XIII - 'S WERELDS OUDSTE NON-INFORMATIEBLAD - VERSCHIJNT GELUKKIG MAAR

Rip Off Drukt Geschiedenis

Gisteren was een grote dag voor alle medewerkers aan Rip Off. Toen rolde namelijk dit exemplaar van de rotatiepersen en dat moesten we vieren! In de drukkerij van **An Betonlever** was het een komen en gaan van genodigde Groten uit de Nederlandse en Vlaamse stripwereld. Velen van hen had u natuurlijk reeds herkend op bijgaande foto, maar ten overvloede lopen wij een aantal gasten nog even langs.

Heel blij waren wij met de komst van de heer **Paul Geerts** (midden rechts), die na enkele glazen champagne uitgebreid verhaalde over zijn inspiratiebronnen. Tegenover hem (met stropdas) ziet u **Toon van Driel**, altijd te porren voor een leuke party en trouw abonnee van ons blad. **Theo van den Boogaard** (boven links, met baard en bril) zag iets opmerkelijks en **Don Lawrence** (links onder) rookte zijn onafscheidelijke pijp. Voordat u vragen gaat stellen delen wij u mee dat de man links achter een toevallige voorbijganger is, die op de herrie afkwam, maar niets met Rip Off van doen heeft.

CvR

Wie herinnert zich niet het legendarische stripblad Baberiba, dat in de zeventiger jaren als het neusje van de zalm op stripgebied werd beschouwd? Hoewel het blad niet zo lang heeft bestaan, wordt het nog altijd beschouwd als een hoogtepunt in de Nederlandse strip, niet in de laatste plaats omdat vele, binnenlandse èn buitenlandse, Groten van het Beeldverhaal te eniger tijd hun medewerking aan het blad hebben verleend. Geen wonder dat er al jaren grote behoefte is aan een COMPLEET overzicht van de strips die in Baberiba gepubliceerd zijn. Hier is-ie dan eindelijk: de langverwachte INDEX op BABERIBA!

COMPLETE INDEX OP BABERIBA

m.m.v. Joost Pondenaar, E.W. Brilleman, Wis Rolls, Ronald Chimpe, Dirk Nasser en Bas Schugtij

A	B	C	D (E)
1. Strips			
Alexis	T+S	Symfonie in FFF ...	1 (2)
Claire Bretécher	T+S	De hond die niet wist wat-ie was ...	1 (5)
Dik Browne	T+S	Hägar de Verschrikkelijke	1 (1)
Frans Buissink	S	De zoon van de jager	1 (8)
Florenci Clavé	T	De kat weet er meer van!	1 (8)
Jan van Erp	S	Jacht naar geluk	1 (8)
Jan van Erp	S	De zoon van de jager	1 (8)
Marcel Gotlib	T+S	Gotlib over De staander (Waanzin waanzuit)	1 (2)
Benito Jacovitti	T+S	De zaak van het valse paard	1 (2)
Fred Julsing	T+S	Pepper Grimpoon: Monster zonder waarde	1 (10)
Henk Kuijpers	T+S	Talentenjacht	1 (4)
Don Lawrence	T	De zoon van de jager	1 (8)
Jacques Lob	S	De kat weet er meer van!	1 (8)
Jos Looman	T	Jacht naar geluk	1 (8)
2. Diversen			
Frans Buissink	T	De visser en zijn prooi (geïll. verhaal)	1 (2)
Jan van Erp	S	De visser en zijn prooi (geïll. verhaal)	1 (2)
Jan van Erp	T	De vrouw bestaat écht! (artikel)	1 (3)
Fred	T	Gratis (cartoon)	1 (1)
Fred Julsing	T	Johan Cruyff & C.J. Coster (cartoon)	1 (2)

A. Auteur - B. Tekeningen/Scenario - C. Titel - D. Nummer - E. Aantal pagina's

RIP OFF

1 april 1994 nummer XIII (327)

Is verschenen
Rip Off is samengesteld door een onafhankelijke redactie waar niemand om gevraagd heeft. Verantwoordelijkheid voor de artikelen is ver te zoeken

Redactie
Gijs T. Bausch, Rachel Dompin, Ans Kirders, Vanca Roos

Medewerkenden
Hans Cornuigt, Nora Vasco, Stimo Rol, Anjo Panterdoos, ing. Han C. Roust, Cas van Roo, Gonni Trausch, Roll Wiss, Arn C. Savöö, Walli Bremen, Hanco Rusting, Corana Vos

Illustraties
R. Achterhuis, Vic R. Moskeetoren, Rimi Switter

Foto's
Maria Landouen

Vormgeving
Norma Voudry

Uitgever
Uitgeverij Frits Stipt
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam

Reprorecht
Het overnemen, evenals het vermenigvuldigen van artikelen en illustraties is slechts geoorloofd na schriftelijke toestemming van Ton en Arco

Advertenties
Voor de opgave van advertenties kunt u vast wel contact opnemen met:
ITS Daasderving Services
Postbus 919
1000 AX Amsterdam

Druk
Drankprutser, Amsterdam

Distributie
Harde Laste, Amsterdam
Pieter Pingpak, Gent

Omslag
Yoerij Kwastloos

ISSN 0206-85222/9

Irrationeel

Visie en durf.
Twee woorden die zo op het eerste gezicht niets te maken hebben met het onderhavige nummer van uw lijfblad. Toch vergist u zich als u dat denkt. Al op een zeer vroeg tijdstip waren wij ons bewust van onze verantwoording naar u - onze lezers - en dat hebben wij nooit onder stoelen of banken gestoken.
Wie herinnert zich niet de dramatische taferelen die zich afspeelden na onze - ook voor de betrokkenen - onverwachte publikatie over het oorlogsverleden van de zittende redactieleden? Niets- en niemandontziende investigative journalism van de bovenste plank! Hoezo durf?
En als wij er niet hoogstpersoonlijk voor hadden gezorgd dat de geheimzinnige oogziekte van Albert Uderzo werd genezen (door twee abonnees die in hun vrije tijd wat deden aan chirurgie), hadden wij nu niet allen reikhalzend uitgekeken naar het dertigste deel van Asterix! Hoezo visie?
Rip Off probeert een naam hoog te houden in de stripwereld en doet dat met verve. Nooit zal iemand ons erop betrappen dat wij ten eigen faveure het blad volschrijven. Niemand zal ooit merken waar al die boeken blijven die wij nooit bespreken. Rip Off is verfrissend. Rip Off is immer actueel en zelfs bij de stripprofessionals van de tv vraagt men zich af hoe wij onze evenementenagenda zo lang krijgen. Wij weten het wel, maar ja ... wij weten óók precies wanneer wij er het zwijgen toe moeten doen ...

Guns & Roses

Uitgekauwd

Superhelden zijn in. Maar dat wist u al. Of niet. Of toch. Maar goed. Breedgeschouderde dommekrachten. Met biceps uit het boekje en kinnen als schoenendozen. In kostuums waar een ander de straat niet mee op zou durven.
Er schijnen nu zelfs Nederlandse superhelden te zijn. Maar dan zit ik toch met één probleem. Hoe moeten die zich verkleden? Toch niet in zo'n eigentijdse Hollandse PTT-telefooncel? Dan kunnen ze hun geheime identiteit wel op hun buik schrijven. Om over arrestaties maar te zwijgen. Ik zou eigenlijk de directeur-generaal van de PTT eens moeten bellen. Kan iemand mij aan zijn nummer helpen?
Ik heb hier namelijk enig belang bij. Ik maak zelf ook deel uit van het illustere gilde van superhelden. In deeltijdbaan, dat wel. Maar dat geldt voor Superman ook. Door de week een grijze muis. Een gebrilde kantoorsloof. Maar eens in de maand: de Wreker van de Nacht. De Gesel van de Stripwereld. Evildoers beware! Is het een vogel? Is het een tuchtcommissie? Nee, het is Stimo Rol! De schrik van de stripverkrachter. De nachtmerrie van de stripcommercieel. Met een pen als een tweesnijdend zwaard. Gedoopt in magisch gif. Hoed u voor zijn inzichten. Vreest zijn sarcasme!
Een superheld zonder overbodige lange lappen textiel, maar met de gebruikelijke geheime identiteit. Het best bewaarde geheim in de stripwereld. Niemand weet dat ik Repelsteeltje heet. Soms weet ik het zelf ook niet meer. Dan trek ik mijn lullige oogmaskertje af en kijk in de spiegel. Maar wat zie ik? Een volgend masker. En daaronder nog één. En nog één. Ik heb mij zo goed vermomd, dat ik mezelf niet meer terug kan vinden.
Wie ben ik eigenlijk?

Stimo Rol

De strip als kunstvorm heeft zo z'n eigen wetten, taal en regelmatig terugkerende elementen. Hoewel het medium strip al bijna een eeuw oud is, is er nog maar heel weinig structureel onderzoek verricht naar het voorkomen en de achtergronden van deze elementen. Rip Off wil met dit artikel een begin maken aan een grondige inventarisatie en analyse van de pijlers waarop het stripverhaal is gebaseerd. Eén van de meest in het oog springende elementen in het beeldverhaal is natuurlijk het veelvuldig voorkomen van de ooglap. Dit artikel wil, naast een historisch en kwantitatief overzicht van dit element, trachten inzicht te geven in het hoe, wanneer en waarom van de ooglap. Wie dragen ze, welke functie hebben ze in het verhaal en waarom zijn stripauteurs zo geobsedeerd door dit gebruiksvoorwerp? Een analyse.

In het land der blinden...

door

ARNOUT GINSCH

met medewerking van
Coos Varna, Wis Rolls
en Pandora Joosten

Gewoonlijk draagt Roodbaard zijn ooglap rechts, maar in een jolige bui wil hij hem nog wel eens andersom opzetten.

Eén van de meest in het oog springende elementen in het beeldverhaal is natuurlijk het veelvuldig voorkomen van de ooglap. Dit artikel wil, naast een historisch en kwantitatief overzicht van dit element, trachten inzicht te geven in het hoe, wanneer en waarom van de ooglap. Wie dragen ze, welke functie hebben ze in het verhaal en waarom zijn stripauteurs zo geobsedeerd door dit gebruiksvoorwerp? Een analyse.

Het is opvallend hoeveel symboolwerking er uitgaat van de ooglap, en vooral hoe breed het gebied is dat de ooglap-symboliek bestrijkt. De ooglap kan afwisselend, en soms zelfs tegelijkertijd staan voor 'mannelijkheid', 'eenzijdigheid', 'het kwaad' of 'de imperfectie van het menselijk bestaan'. Maar laat ons eerst een blik in het verleden werpen.

Piraten

In eerste instantie komen wij de ooglap tegen op plaatsen waar hij in werkelijkheid ook voorkomt, dat wil zeggen: bij hen die in de loop van de geschiedenis ooglapjes droegen. Dit betreft dan voornamelijk personen die beroepsmatig het risico liepen om fysiek letsel op te doen, en omdat het hier oogletsel betreft, liepen personen die hun brood verdienden met behulp van steekwapens het meeste risico. Daarom zien wij dan ook historisch gezien vooral piraten ermee uitgedost. Je kunt dan ook nauwelijks een piratenstrip aantreffen waar alle opvarenden nog beide ogen bezitten. Het bekendste voorbeeld hiervan is uiteraard de strip *Roodbaard*, waar de titelfiguur zelf met een ooglap is uitgerust. Het eerste verschijnen van deze figuur heeft binnen de strip een ware rage van ooglapjes ontketend, en we zien dit versiersel dan ook vanaf de vijftiger jaren met steeds grotere regelmaat opduiken.

Kuifje, Het geheim van de Eenhoorn

NATUURLIJK! HIER HEB IK 'M. LAAT IK DIE GELUK MAAR VOORDOEN! ZO, NU BEN IK WEER HELEMAAL DE OUDE!
JA, VERDRAAID EN IK DOE MIJN KUNSTNEUS AF! JAMMER VAN DIE LEUKE VERMOMMING!

Sjors en Sjimmie bij de Arabieren, Een geslaagde vermomming

Het Kwaad

Wat dan onmiddellijk opvalt, is dat het dragen van de ooglap al snel niet meer is voorbehouden aan leden van het boekaniersgilde, maar zich uitbreidt tot de (mannelijke) schurken-van-het-verhaal, ongeacht hun broodwinning. De ooglap ontwikkelt zich tot het teken van Kaïn, symbool van Het Kwaad. Zodra in de strip iemand met een ooglap opdook, was dat een waarschuwing: pas op, deze meneer deugt niet! Het zal dan ook geen verbazing wekken dat de ooglap in deze periode onveranderlijk zwart van kleur was, wat natuurlijk mooi contrasteerde met de held-op-het-witte-paard. In deze nog wat simpeler tijden was dat ongetwijfeld van grote waarde voor de avontuurlijk ingestelde stripheld.

Nick Fury, agent of S.H.I.E.L.D.

Macho

In de tweede helft van de zestiger jaren, een tijd waarin zoals u weet alle normen en waarden overboord werden gezet, kwam ook hier een kentering in. Zwart verbleekte tot grijs en wit was al snel een beetje groezelig. De helden bleken ook slechte kantjes te hebben en de schurken zorgden geregeld liefdevol voor hun oude moedertje. Dit had grote gevolgen voor de ooglap. Was tot nu toe het dragen hiervan voorbehouden aan zeerovers en geassorteerde deugnieten, uit deze periode stammen de eerste striphèlden die het met één oog moeten doen. Bij hen benadrukt de ooglap slechts hun mannelijkheid. De gespierde macho die niet bang is om z'n handen vuil te maken en zijn doel bereikt, wat het hem ook kost. Zijn ooglap getuigt van daadkracht, doorzettingsvermogen en viriliteit.

Handicap

En dan is er natuurlijk nog de ooglap-als-handicap. De geschiedenis van het beeldverhaal herbergt vele voorbeelden van figuren die door een bedrijfs- of ander ongeval een oog moeten missen, en de gevolgen daarvan aan het oog onttrekken door een stukje textiel, hetzij omdat de strip in een tijd speelt waarin alternatieven niet voorhanden waren, hetzij omdat deze alternatieven voor de tekenaar weinig boeiend bleken. Zoals al eerder opgemerkt, is de ooglap een bij uitstek mannelijk kledingstuk, en de schaarse vrouwelijke 'lapjeskatten' horen meestal in de categorie 'gehandicapten' thuis (een enkele heks of trollenkoningin daargelaten).

Als Heer Bommel een film maakt, draagt de cameraman een ooglapje.

Voorliefde

In de strip van vandaag zien wij deze categorieën allemaal vertegenwoordigd. Het aantal wisselt sterk van strip tot strip, en zelfs van tekenaar tot tekenaar. In het uitgebreide oeuvre van **Hans G. Kresse** bij voorbeeld is nauwelijks een ooglap te bekennen (*Eric de Noorman* blijkt het verschijnsel helemaal niet te kennen). In het werk van stripauteurs als **Bilal** en **Tardi** daarentegen is de ooglap zelden uit het zicht.
Blijft natuurlijk de vraag waarom deze stripmakers zo'n voorliefde hebben voor een uitmonstering die ze in het dagelijks leven toch zelden zullen tegenkomen. Wellicht herinnert het ze aan hun eigen onvolmaaktheid en kwetsbaarheid. Tenslotte zijn hun ogen hun belangrijkste gereedschap, op hun handen na. En dat roept dan onmiddellijk de vraag op waarom je buiten de piratenstrip zo weinig haken uit mouwen ziet steken. En dat terwijl handen veel moeilijker te tekenen zijn.

(Met speciale dank aan Nel 'Warme Billen' Bierwalm)

Kuifje, Cokes in voorraad

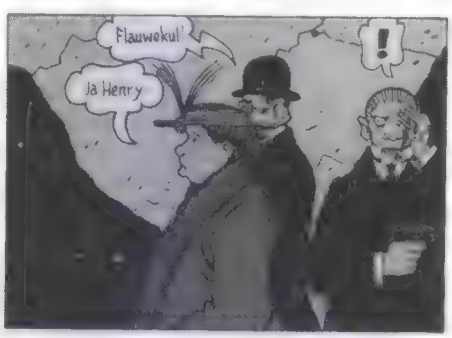

Isabelle Avondrood, Maanzieke mummies, **ooglapje tegen het bloeden.**

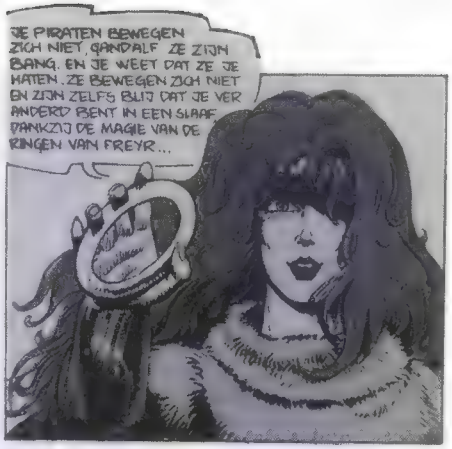
JE PIRATEN BEWEGEN ZICH NIET, GANDALF. ZE ZIJN BANG. EN JE WEET DAT ZE JE HATEN. ZE BEWEGEN ZICH NIET EN ZIJN ZELFS BLIJ DAT JE VER ANDERD BENT IN EEN SLAAF DANKZIJ DE MAGIE VAN DE RINGEN VAN FREYR...

***Thorgal, De ijskoningin,* één oogje wagen.**

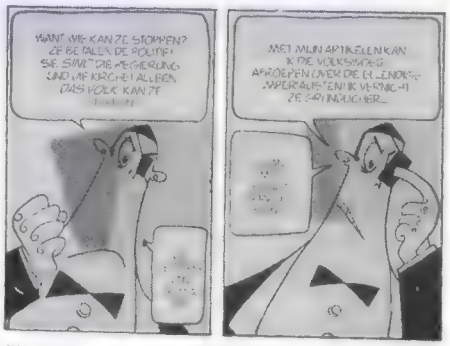

Meccano, Beauregard

Grieven

Redactie,
Er is geen rede tot juichen. Jullie doen je best, maar door het ontbreken van een redactionele lijn en door een wisselvallige inhoud is Rip Off niet het vakblad dat het wil zijn (en ooit was). Wat mag je verwachten van een gespecialiseerd tijdschrift, dat op basis van no budget, enthousiasme en geldingsdrang in elkaar wordt gesleuteld? Dat het een podium voor discussies is. Dat het snel en kritisch de ontwikkelingen op artistiek, commercieel en institutioneel gebied volgt. Dat het een adequaat nieuwsmedium is. Dat het een visie op strips en op stripkritiek ontwikkelt en uitdraagt. Jullie laten het in alle opzichten afweten en zijn een verwaarloosbare factor in de stripwereld. Onder de huidige redactie is het niveau van de publikaties van een stuitende oppervlakkigheid. Ook van analytische vaardigheden hebben jullie dus blijkbaar geen last.

Dram A. Ratelnijd, Amsterdam

Vrijheid

Hep Motor, hoofdredacteur van Madam Mikmak (een toverachtig weekblad), heeft kortgeleden besloten dat de Spaanse medewerkers een grotere vrijheid krijgen bij het tekenen van figuranten in de *Mikmak*-strips. Als experiment werd – getuige bijgaande illustratie – begonnen met het invoeren van koeien met twee uiers. Na gebleken succes is de mogelijkheid aanwezig, verklaart art-director **Jules C. van Edinburgh**, dat ook de modelsheets van de van oorsprong door de heer **Y. Nieds** (U.S.A.) bedachte figuren meer eigen inbreng van de tekenaars zullen gaan verlangen. 'Kijk dus niet vreemd op als u binnenkort in ons weekblad de figuur Mickey Mouse zult aantreffen met één oog of Donald Duck met drie neefjes', aldus Van Edinburgh.

ACS

Vonnis inkleursters

Vanmorgen werd uitspraak gedaan in de geruchtmakende rechtszaak tussen de inkleursters **Wilma Leenders** en **Anka Kresse** en de recent opgerichte actiegroep 'Binnen De Lijnen'. Laatstgenoemde had de inkleursters aangeklaagd voor hun werk aan *Meccano 1*, en werd door de uitspraak volledig in het gelijk gesteld. De verdediging, die luidde dat ene **H.K.** te A. hun ertoe gedwongen had, werd terzijde geschoven, omdat deze geen gedaagde was.

Rechter **R. Bean** verklaarde in zijn vonnis dat 'hij zoiets nog nooit had gezien' en veroordeelde het duo conform de eis: zij dienen bij de inkleuring van *Meccano 2* alle figuren te voorzien van passend hoogrode koppen.

LJG

Collector's item

De jongste versie van het Commissierapport van **Kamagurka**'s Stripschapprijs, waarin de stripmaker wordt gemaand ten koste van alles zijn produktie flink op te schroeven, zal niet zoals de vijf voorgaande edities aan de pers worden verzonden, maar wordt vanaf volgende week te koop aangeboden in de betere stripspeciaalzaken, in een gelimiteerde editie op geschept papier, genummerd en gesigneerd door de Commissievoorzitter.

JH

Rugklachten

Er is nog steeds geen enkele verklaring gevonden voor de plotselinge epidemie van rugklachten die de gehele stripwereld al sinds medio oktober teistert. 'Als er iemand de vinger aan de pols heeft van het stripwezen, dan ben ik dat wel, maar ook ik sta voor een raadsel', verklaarde **Stan Halma**, strip-uitgever/winkelier te Den Haag, tevens samensteller van de *Stripkatalogus*.

HJ

Goed nieuws

De hardnekkige geruchten dat de Nederlandse stripuitgevers met een groot gezamenlijk project bezig zijn, blijven aanhouden. Hoewel de topmannen desgevraagd 'geen commentaar' geven, is inmiddels uitgelekt waar het om gaat: vanaf juni zal van een flink aantal nieuwe albums naast de gewone, de gekartonneerde, de zeerluxe en de onbetaalbare versie, ook nog een speciale editie verschijnen in een zeer beperkte oplage, zónder cover! Hiermee hopen zij vooral de kleinbehuisden en de zeer-gretigen van dienst te zijn, maar ook de completisten onder ons hebben weer iets om naar uit te zien.

AG

Intekening geopend

Het nieuwe project van Fifi Groen Grafiek, de *Studebaker Society*, is nu al een groot succes. Op deze set ongekleurde zeefdrukken van 14 x 9 m, in een gelimiteerde oplage van 3 exemplaren, is al volledig ingetekend. De uitgever hoopt begin augustus de oplage gerealiseerd te hebben, waarna de gelukkigen die tijdig gereageerd hebben op deze oproep hun exemplaren kunnen ophalen op Schiphol-Oost, loods 56.

AS

Onderhandelingen gestaakt

De eerder aangekondigde fusie tussen distributiegiganten Aldipress en Betapress (onder de naam BETAALDIPRESS) gaat niet door. De onderhandelingen zijn zojuist afgebroken en

zullen niet worden hervat. Een gedesillusioneerde woordvoerder verklaarde: 'We waren er bijna uit, totdat de vertegenwoordigers gingen dwarsliggen. Zij meenden dat een eventuele fusie slecht zou zijn voor de verwarring op stripgebied.'

HJG

Uitgesteld

Het verschijnen van het al twee jaar aangekondigde nieuwe deel in de serie *Ik Weet Niet Hoe, Maar In Elk Geval Niet Zo* is opnieuw uitgesteld, vermoedelijk naar oktober. 'Het moet een perfecte uitgave worden, en dat kost tijd', aldus **Toos Wratjes**, die bekendheid verwierf met haar satirische strip *Joop R. de Pooier*, oorspronkelijk gepubliceerd in het legendarische undergroundblad Ome Arie Serveert. Tegenwoordig verschijnen haar werken bij eigen uitgeverij Koor & Maat.

iHCR

Nieuw blad

Getalenteerde jongeren, die ambitie hebben om stripmaker te worden, kunnen hun werk aanbieden aan een van de vele amateurbladen die ons land rijk is. Maar dat is natuurlijk maar een zeer beperkte doelgroep. Voor al die anderen, die geen talent hebben en geen ambitie om stripmaker te worden, is er nu TINNEF. Heb je geen idee wat de voorkant van een potlood is? Ambieer je een carrière als accountant of puntlasser? Dan kun je je werk insturen naar Redactie TINNEF, Postbus 84206, 3009 CE Rotterdam. De verkoopprijs van het blad is nog niet definitief vastgesteld, maar de redactie garandeert dat deze zo hoog zal zijn, dat niemand je broddelwerk ooit onder ogen zal krijgen.

GT

Slecht nieuws

De deelname van de Stripschriftredactie aan de Internationale Boekenbeurs in Zürich in juli, gaat niet door! Zoals in het vorige nummer uitgebreid beschreven staat, zou de redactie tijdens deze beurs de garderobe beheren. Een bijzonder eervolle taak, mede omdat het centrale thema van deze beurs 'regenkleding en koudewerend materiaal' is. Helaas bleek op de valreep dat voor deze activiteit geen aparte ruimte ter beschikking zou zijn, en de redactie zijn werk in de expositieruimte zelf zou moeten uitoefenen. Dat was voor de redactieleden reden om het hele project af te

blazen. 'Heel jammer, want hierin hadden we onze sterkste zijden optimaal tot uiting kunnen laten komen', aldus een teleurgestelde **Arco van Os**.

NT

Haarlem

Het in juni geplande Stripfestival in de Noordhollandse hoofdstad is twee maanden voor de opening al zo'n groot succes, dat de organisatie besloten heeft de feitelijke uitvoering maar achterwege te laten, om te voorkomen dat het achteraf tegenvalt. 'Een geruststellend idee', aldus beurscoördinator **Ton Schuringa**.

LJG

Ezelsoren

Het valt niet mee om je kostbare comics-collectie in mint-conditie te houden. Uiteraard zijn er de standaard Kevlar-oplossingen, of het drastische in-beton-storten, maar het meest voorkomende probleem is natuurlijk dat van de ezelsoren. Vorig jaar is daar in de VS eindelijk een

afdoende oplossing voor uitgedokterd, die meteen in brede kring is ingeslagen. Eindelijk komt deze oplossing ook binnen handbereik van de Nederlandse verzamelaar: de comicshandel heeft de handen ineengeslagen en vanaf heden zijn nu overal de setjes te koop die ook jouw comics zullen vrijwaren voor het gevreesde omkrullen. De setjes bestaan uit een zwaar vernikkeld en messcherp schaartje, plus een handig opvangbakje voor de snippers. De uitgebreide handleiding toont je hoe je op de beste manier zowel de rechterboven- als rechteronderhoek van je waardevolle collectors-items kunt afknippen zodat ezelsoren niet meer kunnen ontstaan. Zelfs comics die al ten prooi zijn gevallen aan dit hardnekkige probleem, kunnen met deze methode weer helemaal in ere hersteld worden. Zowel Marvel als DC hebben uitgebreide tests gedaan, en garanderen spectaculaire resultaten.

JH

Nevenactiviteiten

Stripwinkel Friso Porsche (genoemd naar de bekende stripcoureur) heeft zich op het uitgeefpad begeven, zo heeft bedrijfsleidster **Ann de Schurk** ons in vertrouwen meegedeeld. Om verwarring te voorkomen opereren ze onder de uitgeversnaam Camei.

LJG

advertentie

STRIPWINKEL DE JONGE JAREN VAN ERIC DE NOORMAN
Alles 1/2 Prijs!
OOK VERKOOP VAN STRIPS
dagelijks geopend!
Koningsstraat 26 ELST
(een goed uur van centraal station

HAMERS & SIKKELS — door IGOR THUNNACS

Wolchezk

Groot nieuws voor de liefhebbers: *Georg Wolchezk* is terug! Zijn mislukking Arkadin **ligt nog vers in het geheugen, maar hij slaat snel terug, met een geheel vernieuwde versie van** Action Grunsh, **ditmaal op scenario**

Action Grunsh door Georg Wolchezk

van niemand minder dan *Cora Sanov* en *Ron Duramovy*. Ook naar hun terugkeer werd reikhalzend uitgekeken, want hun laatste meesterwerk, Pudovkin & Dovzhenko, **is alweer een paar jaar uitverkocht.**

Semenova en Geltzer

Er ligt nog steeds een waas van geheimzinnigheid over het nieuwe project van *Mikhael Semenova* en *Yuri Geltzer*, maar de snippertjes artwork die inmiddels in Kolivan Kirensk hebben gestaan, scheppen hoge verwachtingen. Deze nieuwe strip zal overigens niet bij hun vaste uitgever Ventura Bo verschijnen, maar wordt een gezamenlijk project van mediagigant Prok & Drwes en uitgeverij Vanejck uit Toela, die vooral bekend is van de al jaren lopende stripreeks Wivan Heldensk.

Josjkar Ola

Uitgever van *Anton Oulanova*'s Galina **en *Sergei Plesezyaya*'s** Kara-Bogaz, **Donjetsk, neemt Wolzjski Press over, uitgever van onder meer *Raisa Strouckova*'s** Samarkand, *Igor Vetieslova*'s Tales of Azow **en Josjkar Ola. Dit maandblad is inmiddels al aan zijn vijftigste nummer toe, een speciale jubileumuitgave, met gele-**

Jong talent Aryton Donskoi met nieuw werk in Josjkar Ola

genheidswerk van onder anderen *Petrov*, *Donskoi* en *Alexandrov*. De rondom-cover is van betrekkelijk nieuwkomer *Alexander Suvorov* (Maya Flista). **Kopen dus!**

Femskaya

In mei verschijnt het eerste nummer van Femskaya, een groot-formaat 'glossy' stripblad, gemaakt voor en door vrouwen. Het is een nieuwe poging van *Louise Dombrowski* en *Ronette Pulaski* om dat deel van de markt voor zichzelf op te eisen. Verder zullen onder meer meewerken: *Katia* (One-Eyed Jacks) ***Gagarov* en *Ylja*** (Boris & Maxim) ***Turin*. De prijs komt te liggen rond de SUR 40.000, maar voor kwaliteit moet je wat over hebben.**

Vonkjes

Het gaat goed met het *Kameleon*-project van de veelzijdige Daan Meckit. Hij legt op dit moment de laatste hand aan de eerste veertien delen. Zijn geestdriftige uitgever meldt dat ze vanaf volgende maand om de dag zullen verschijnen. De series *Arendsoog*, *Bob Evers* en waarschijnlijk ook *Pinkeltje* zullen nog voor de Stripdagen Breda compleet verkrijgbaar zijn. ★ L. Cratjeslak (*Rondje Pius*) zal op 28 mei in Stripwinkel De Gele Teken zijn handtekening signeren. De originele kopieën hiervan zullen in een speciale gelimiteerde editie worden aangeboden aan de liefhebbers tijdens de Haarlemse Stripdagen. ★ Gelieve niet meer te reageren op onze oproep in het vorige nummer voor commissieleden voor de toekenning voor de nieuw in het leven geroepen Stripschappenning voor de Pornostrip Van Het Jaar. Er zijn ruim voldoende aanmeldingen binnengekomen. ★ De Rikki & Wiske Fanclubdag, gehouden op 10 april in zaal De Lammergier in Gennep, was een groot succes. Bijna alle fanclubleden waren aanwezig en er werd een exemplaar van het uiterst zeldzame boek *Rikki & Wiske in Chocowakije* geëxposeerd. Voorzitter E. Streelfans: 'Velen van ons zijn al jaren lid, en daarom was het enorm leuk om dit boek een keer te kunnen zien.' ★ Het is nog onduidelijk of Stripwinkel Janmaat en de Sinjoor nog lang zal blijven bestaan gezien de slechte verstandhouding tussen de beide firmanten. Volgens De Sinjoor gaan in zijn vaderland partners heel anders met elkaar om. ★ Naar verluidt zal Ritman Woeldijk nog dit jaar de laatste hand leggen aan pagina 7 van het laatste verhaal van *732 Gaten*, een moment waar zijn vele fans reikhalzend naar hebben uitgezien. ★ Goed nieuws voor iedereen die hem totnutoe gemist heeft: de Bommel-expositie *Het Boze Oog* zal nog een maand langer te zien zijn bij Hans Anders te Deventer. ★ De redactie van stripinformatieblad AlTaMiRa (uitgeverij Sto.El) meldt dat er hard gewerkt wordt aan het volgende nummer. ★ Standaard Uitgeverij meldt dat zij, op veler verzoek, de *Suske en Wiske*-albums die oorspronkelijk in vier kleuren zijn verschenen, binnenkort allemaal, chronologisch, in zwart/wit zullen heruitgeven, te beginnen bij nummer 67 (*De Poenschepper*). ★ De nieuwe stripwinkel Doctor Franchise in Haarlem heeft zojuist zijn deuren geopend. Nu kan men eindelijk met de inrichting beginnen. ★ Een enquête onder de abonnees van Stripschrift heeft uitgewezen dat er weinig tot geen belangstelling bestaat voor uitbreiding van het aantal verkooppunten van het blad. De distributeurs zullen zo snel mogelijk hun beleid hierop afstemmen. ★ Tijdens de grote *Baberibo*-expositie in de Utrechtse Jaarbeurshallen is een gaaf exemplaar van het gelijknamige tijdschrift door een onbekende achterovergedrukt. De politie weigert op dit moment nog steeds mededelingen te doen over de inhoud van het bewuste nummer. Wij beloven u op de hoogte te houden van alle ontwikkelingen. ★ De met zoveel tamtam aangekondigde losbladige stripreeks van uitgeverij Brosair is na twee albums alweer gestaakt. Bozetongen beweren dat de drukkerij een totaal verkeerde lijmsoort heeft gebruikt, maar officieel kan de uitgeverij nog niets loslaten. ★ Bij de openbare verkoping van de originele covertekening van *De Blauwe Lotus* hebben zich ongeregeldheden voorgedaan. De aanwezige notaris stelde vast dat er sprake was van fraude en de politie heeft alle aanwezige exemplaren in beslag genomen. ★ Het *Professor Ich*-cocosbrood (naar oud Herwijnens recept) is nu reeds een gewild object voor de belegger. ★ Sherpa-uitgever Mat Schifferstein meldt dat *De Giraffen*, het aangekondigde nieuwe deeltje in de oblongreeks van Bert van de Meij, waarin eerder *De Mussen* en *De Pinguïns* verschenen, om technische redenen niet doorgaat. ★ De zojuist ingestelde Commissie die de nominaties zal vaststellen voor de Pornostrip Van Het Jaar, komt zaterdag over twee weken bijeen in het RAI-Congrescentrum te Amsterdam. ★ Tijdens de komende Bredase Stripdagen zal het restaurantpersoneel wit betaald moeten worden. ★ Vorige week is geheel onaangekondigd Stripwinkel Voltreffer Vick in Veenendaal verbouwd, door een groepje voorbijtrekkende FC Twente-supporters. De toegankelijkheid van het pand is hiermee sterk verbeterd. ★ De luxe editie van het nieuwe *Storm*-album *De Mythe van Glaswater* zal uitsluitend antiquarisch verkrijgbaar zijn. ★ Op veler verzoek zal tijdens de Stripdagen in Breda de band op het beurspodium niet een half uur, maar drie sets van drie kwartier spelen. ★ Stripmakersduo Dwigje & Onding zullen vanaf de zomer een jaar lang stoppen met bierdrinken. 'De inspiratie raakt er een beetje uit, dus we nemen het er even van. Daarna kunnen we weer met verdubbelde energie verder', luidt hun nuchtere commentaar. ★ Begin volgend jaar komt Het Stripschap met een nieuw advertentieblad voor veelbelovende stripwinkels, onder de titel PRTAAL. Dat belooft wat! ★ Een felle uitslaande brand heeft afgelopen nacht alle Amsterdamse stripwinkels in de as gelegd, behalve de pas geopende Stripshop Operatie Vlammenzee. Het is nog niet duidelijk of er opzet in het spel is. ★ Naar aanleiding van diverse klachten over de kwaliteit, de inhoud en de verschijningsfrequentie van Stripschrift, zal het secretariaat van dat blad tot nader order niet bereikbaar zijn. ★ Tot de volgende keer!

advertentie

advertentie

LAMBIEK
KERKSTRAAT 78
AMSTERDAM
020-6267543

DE REPORTER

DAGBLAD VOOR STRIPMINNEND NEDERLAND

VRIJDAG 29 APRIL + NUMMER 25 + ZEER GRATIS

Aankondiging expo geen aprilgrap

Bericht blijkt waar

AMSTERDAM - Honderden trouwe lezers reageerden hevig verontwaardigd toen een aankondiging in de laatste editie van *De Reporter* geen aprilgrap bleek.

De expositie van *RAW*-coryfee Mark Beyer in Galerie Lambiek is op 1 april met veel succes geopend. Het publiek stroomde in grote getale toe, ondanks veelvuldig geuite verwachtingen als zou het hier om een aprilgrap gaan; de tentoonstelling werd immers een jaar geleden ook al aangekondigd, maar werd indertijd op het laatste moment afgelast.

De expositie omvat vooral recente strips en glasschilderijen, waarvan het merendeel nog niet eerder in Europa was te zien. Alleen een aantal afleveringen van het feuilleton *We're depressed* werd al gepubliceerd in de Engelse muziekkrant New Musical Express.

MTV

Ook te zien is een vijftal animatiefilms naar Beyers werk. De filmpjes werden een paar jaar geleden gemaakt in opdracht van het Amerikaanse televisiestation MTV. Ze gaan over *Thomas & Nardo* (een gedeprimeerde knaap en zijn pratende afbraakpand), en zijn geproduceerd met behulp van verbluffende computertechnieken. In Europa werden ze uitgezonden in het BBC-programma *Liquid Television* en VPRO's *TV-TV*. *Thomas & Nardo* worden tot eind mei permanent vertoond in de Amsterdamse galerie.

EXCUSE ME SIR, IS THIS THE RIGHT TRAIN FOR HARMONY CITY?
NO YOU'RE ON THE WRONG TRAIN. THIS TRAIN IS GOING INTO A VACUUM OF EMPTINESS AND DESPAIR
HOW COULD I MAKE SUCH A TERRIBLE MISTAKE?

Amy + Jordan, wekelijkse strip in alternatieve kranten

Dode zwemmers

Bij de expo verscheen een zeefdruk met dode zwemmers, gesigneerd en genummerd in een oplage van 200 exemplaren. Het succes van dit verzamelobject is opvallend groot, wat volgens de uitgever ongetwijfeld te maken heeft met het feit dat de prent gedurende de tentoonstelling nog tegen intekenprijs verkrijgbaar is.

De expositie is te zien tot en met 31 mei.

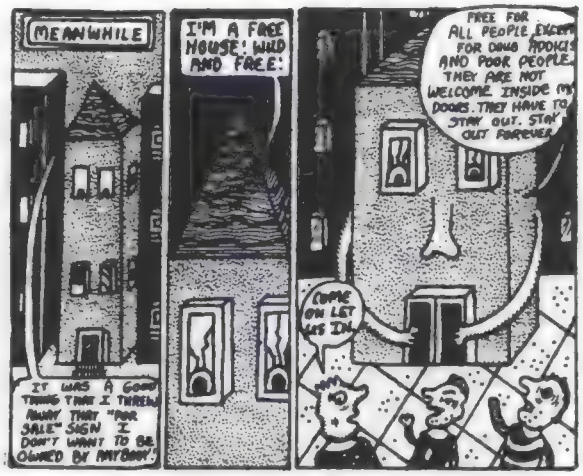
MEANWHILE
I'M A FREE HOUSE! WILD AND FREE!
IT WAS A GOOD THING THAT I THREW AWAY THAT "FOR SALE" SIGN I DON'T WANT TO BE OWNED BY ANYBODY!
FREE FOR ALL PEOPLE EXCEPT FOR DRUG ADDICTS AND POOR PEOPLE. THEY ARE NOT WELCOME INSIDE MY DOORS. THEY HAVE TO STAY OUT. STAY OUT FOREVER
COME ON LET ME IN!

Thomas House, het wandelend afbraakpand

Beyer maakt plaat

Artiest Mark Beyer maakt een plaat. Bekend zijn natuurlijk zijn strips, schilderijen en tekenfilms, maar van eventuele geluidsprojecten was tot dusver weinig geweten.

Beyer experimenteert al sinds 1968 met rare geluiden, lawaai, irritante klanken en lollige deuntjes. Een selectie uit ruim vijfentwintig jaar opnamen is in voorbereiding.

Welk formaat het geluidsprodukt gaat krijgen is nog niet duidelijk, maar zeker is dat het vergezeld zal gaan van een bijzonder stuk drukwerk.

Citroën-schandaal

Tekenaar Joost Veerkamp overweegt juridische stappen tegen de verjarende autofabrikant Citroën. Veerkamp is niet tevreden over de opname van twee van zijn tekeningen in de rijk geïllustreerde jubileumuitgave De Fraaie Lijn. Citroën in de Strip. Veerkamps prenten worden in het boek geflankeerd door enige variaties op het werk van Hergé.

CDA-lijsttrekker krijgt smaak

Brinkman bezoekt Herwolt

AMSTERDAM, 15 april - Tussen Arscop-affaire en verkiezingsstrijd vond CDA-lijsttrekker Elco Brinkman nog tijd om de expositie *Honderd Tekeningen* van Herwolt van Doornen te bezoeken.

Herwolt van Doornen, de enige Nederlander die ooit zijn tekeningen heeft mogen publiceren in het gerenommeerde Amerikaanse tijdschrift *The New Yorker*, exposeert momenteel honderd miniatuurwerken in de Amsterdamse Salon Figaro Pasquale.

De CDA-topman verbaasde zich over zoveel precisie, maar werd vooral gegrepen door de vrolijkheid, de poëzie en verbeeldingskracht in de prenten. Op de expo worden tekeningen van grappige dieren afgewisseld met een stadsgezicht of een anatomische studie in de beste Kurtzman-traditie. Tentoongesteld zijn werken als *Vos met sigaar, Wandelende man met ballon, Hond die naar links loopt* en natuurlijk de klassieker *Invalide mug met zuster*.

Uitzending van het bezoek door het NOS-journaal past in de strategie om het imago van de CDA'er te verlevendigen. Van Doornen, die momenteel in New York verblijft, was niet voor commentaar bereikbaar.

Schaap met kerstwens

Knutselwedstrijd

'Maak een werkend exemplaar van één van de uitvindingen van Guust Flater.' Zo luidt de opdracht in een door de Technische Universiteit Eindhoven uitgeschreven wedstrijd. Studenten in heel Nederland zetten zich vol goede moed aan Vliegtuigvouwer, Rookkringetjesblaasmachine en Kauwguust, maar ook andere handige belangstellenden zijn van harte uitgenodigd een technisch volmaakte postzegelplakker of gastrombone in elkaar te knutselen. Inzendingen voor 30 september naar: Postbus 513, 5600 MB Eindhoven.

Distel krijgt prijs

DELFT - Joop Distel, vertegenwoordiger en voor veel mensen hét gezicht van uitgeverij Dupuis, werd onlangs onderscheiden met het Gouden Praatwolkje. 'Het Gouden Praatwolkje wordt driejaarlijks uitgereikt aan personen of organisaties die zich op bijzondere wijze inzetten voor het stripwezen,' aldus juryvoorzitter P. Otters, de drijvende kracht achter dit originele initiatief.

De heer Distel ontving eerder in zijn carriere al de Gouden Stofzuiger.

Katalogus

Reeds een half jaar na publikatie is de laatste editie van Hans Matla's Stripkatalogus uitverkocht. Alleen in België wordt hier en daar nog een exemplaar gesignaleerd. Een nieuwe uitgave is binnen viereneenhalf jaar te verwachten.

- is the place of the convention the
place as the concert
- can we make a deal on the musico
book (oh god it's great if the print
at the
entrance of the
Ciao

AIX-EN-PROVENCE/AMSTERDAM - Plannen voor een groot feest met concert van Rakham- en Sterankho- tekenaars (waaronder Eric Cartier) in juni dreigen voortijdig te worden verijdeld.

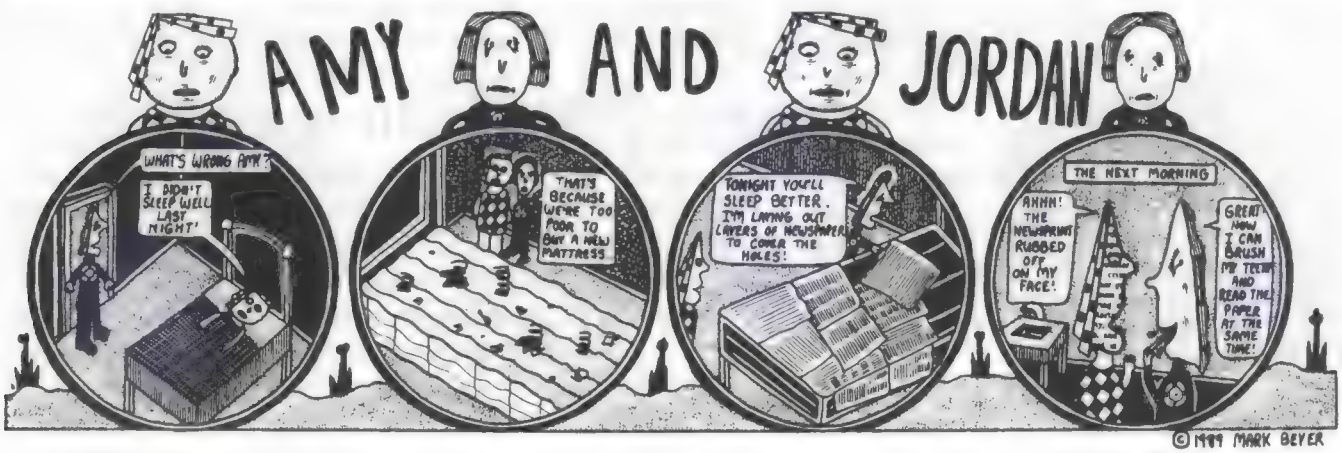
AMY AND JORDAN
WHAT'S WRONG AMY?
I DIDN'T SLEEP WELL LAST NIGHT!
THAT'S BECAUSE WE'RE TOO POOR TO BUY A NEW MATTRESS
TONIGHT YOU'LL SLEEP BETTER. I'M LAYING OUT LAYERS OF NEWSPAPERS TO COVER THE HOLES!
THE NEXT MORNING
AHHH! THE NEWSPRINT RUBBED OFF ON MY FACE!
GREAT! NOW I CAN BRUSH MY TEETH AND READ THE PAPER AT THE SAME TIME!
©1994 MARK BEYER

Bits & Pieces

Logo

Een logo. U weet wel. Zo'n als tuinslang vermomde hoofdletter S. Of een wilde combinatie van ingewikkelde pijlen en strepen die elk bedrijf zich laat aanmeten. Dat nu, is een logo. Het herkenbaarheidsideaal van elke superkruidenier. Het eigen smoel. Overal en nergens op afgedrukt.

Het ongeluk wil, aldus Vrij Nederland, dat ook de Haarlemse stripdaagsen zo'n eigen poep wilden. Een lekker herkenbaar hoopje op elk briefhoofd. Broer Peter Pontiac door organisator Pollman aan de slag gezet. En daar was de poep. Een combinatie van een raket en de St. Bavo. Niet zo maar een Bavo. Nee, dè Sint Bavo. En, dat weet iedereen, die staat in Haarlem. Lezer ziet Bavo. Lezer denkt 'ah, da's iets uit Haarlem'. Nou nog die stripdaagsen erin verwerken. Beetje lullig stripraketje erbij. Rood-witte vlakjes. Vier zwarte pootjes. En ja hoor, stripraket is klaar.

Lezer ziet stripraket voor Bavo. Lezer denkt 'ah, stripdaagsen in Haarlem'. Simpel en doeltreffend.

Ho! Dat gaat zo maar niet. Een gewiekste klare-lijnlezer ziet het ding. Hij roept: 'Dat lijkt wel een beetje die raket van Kuifje'. Nog drie-en-twintig deskundigen buigen zich erover en ja hoor. Dit lijkt wel de raket van Kuifje. Niet helemaal, maar toch. Die was ook rood en wit. Om aan alle twijfel een eind te maken stuurt men het ontwerp even naar de Fondation Hergé. Binnen een dag ligt er een antwoord van de plaatselijke advocaat. Of men maar even wil ophouden met dit logo in Haarlem. Want dit is van Hergé. Althans die raket. Einde oefening.

Ik heb verbijsterd VN gelezen. Dit kan toch niet waar zijn. Als ik dus een bolhoed ontwerp in een logo en ik stuur hem op naar België, roepen tien tekenaars 'die is van mij'. Hergé-fondatie voorop. 'Kijk maar. Die bolhoed van ons is ook rond. En zwart.' Waar gaan we heen. Straks kan er in Amsterdam geen tram meer rijden met een echte voorruit, omdat Henk Kuijpers claimt alle typen ruiten te hebben ontworpen. Omdat ze in elke tekening net weer iets afwijken. Of kan geen walkman-ontwerper meer oorschelpen aan het ding zetten omdat die hoofd-unit dan op Mickey Mouse lijkt. Nog even en elke tekenaar is uitgetekend. Want dan is alles al een keer getekend. Van beer tot poes. Van cowboy tot fotomodel. En als er ook maar één klaar lijntje in zit, staat die Belgische advocaat op je stoep.

Ik vind die poster uit Haarlem dan ook fantastisch. Een opkomende zon met subtiele streepjes aan de bovenkant. Of, net hoe je het ziet, een ondergaande zon met Kuifje-harses. Om te pesten.

A propos. Pesten. Dat woord zocht ik net. Dat is wat die advocaat de logo-liefhebber aandoet. Puur pesten. Die Peter Pontiac tot creatieve razernij brengt. Je voelt het. Die zit in zijn werkkamer en zegt zuigend: 'Jullie mogen lekker geen raketje gebruiken'. Nou, we zullen hem krijgen. We bepalen zelf wel wiens raket het is. Als ik teken, is die van mij. En niet van Hergé.

Als morele steun aan Peter Pontiac roep ik iedereen op.

Doe mee.

Op de redactie van Stripschrift liggen met ingang van 1 mei circa 25 tekeningen van vaderlandse stripmakers. Logo's voor culturele centra. In elk logo zit wel een Kuifje-raket, Professor Zonnebloem, kefhondje of bolhoed model Jansen. Wie ze aanvraagt krijgt een setje toegestuurd. Met een bijgevoegde standaardbrief aan de Fondation Hergé, 162 Avenue Louise, 1050 Bruxelles, Belgique. De brief vraagt de Fondation in te stemmen met het bijgevoegde logo voor uw plaatselijk cultureel centrum. De naam van deze plaatselijke bejaardensoos vult u zelf even in. Als u nu elke week één logo-concept opstuurt aan de Fondation, dan krijgt die advocaat al gauw 100.000 brieven per jaar. Die moet hij wel allemaal stuk voor stuk beantwoorden. Is er binnen 14 dagen geen reactie, dan mag u ervan uitgaan dat uw logo is toegestaan. Als dat geen terugpesten is, nou dan weet ik het niet meer. Alleen de portikosten al voor die zuiger. En denk eens aan de lamme hand van het schrijven die de man krijgt. Heerlijk toch?

Uiteraard kunnen ook zelf ontworpen logo's worden opgestuurd. Als u daarvan tegelijk een kopietje aan mij stuurt, doen ze mee aan 'De Ben Bits Kuifje Look-alike Logo Contest'. Voor de mooiste poep is er een leuke prijs. Bovendien. Elk wel of niet afgewezen logo wordt in Stripschrift gepubliceerd.

Als deze actie ook niet meer helpt, stel ik voor dat tekenaars vijftig jaar lang de klare lijn niet meer gebruiken. Anders komen we nooit van die fondante nazaten af.

Ben Bits

ATTENTION FAN-BOYS AND GIRLS! IT'S TIME FOR YOU TO DISCOVER THE ASTOUNDING MEGA-VERSE KNOWN AS...
Strips - Comics - Games - Zeefdrukken
Yendor
Korte Hoogstraat 16, 3011 GL Rotterdam
Tel 010 - 433 17 10 Fax 010 - 411 38 54

De Nederlandse stripwereld kent een aantal doe-het-zelvers. Tekenaars die, omdat de officiële kanalen verstopt zitten, zelf hun werk uitgeven. Jos Weijmer **was één van hen. Woonachtig in Maastricht heeft hij via zijn uitgeverij annex studio Euro Art stripverhalen uitgegeven die bekendheid genieten bij een kleine schare stripliefhebbers. Strips die vallen onder de noemer 'heroic fantasy', maar volgens Weijmer op essentiële punten afwijken. Wegens gebrek aan publiciteit heeft hij echter zijn activiteiten op een laag pitje moeten zetten. Het bleek een ondoenlijke zaak om de kosten van zijn projecten terug te verdienen. Een gesprek met een inmiddels gelouterd man.**

De loutering van JOS WEIJMER

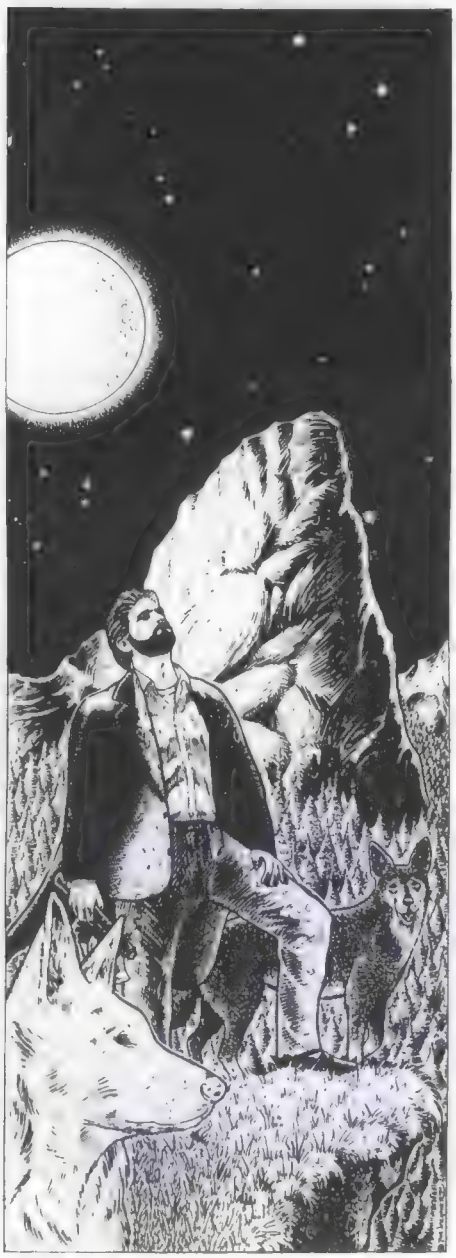

Jos Weijmer (1967) is, zoals hij zelf zegt, door zijn ouders haast doodgegooid met strips. Het kopen van stripverhalen was geen enkel probleem. Ook stimuleerden zij hem om op jonge leeftijd te tekenen. Hij wist dan ook vrij snel dat hij schilder/illustrator wilde worden. Een opleiding aan de kunstacademie in Maastricht was een logische volgende stap. Maar de nadruk op het moderne werk en het weinig realistische karakter daarvan deden hem besluiten de academie voortijdig te verlaten. In 1989 besloot Weijmer zich als zelfstandig kunstenaar te vestigen en richtte een eigen studio op.

De boer opgaan

In het zuiden des lands ligt het werk voor een illustrator echter niet voor het oprapen, vertelt Weijmer. 'Ik moest met mijn werk de boer op en mijn spullen direct aan de man brengen. Dat vergde veel tijd, waardoor ik in eerste instantie niet toe kwam aan het maken van strips. In 1990 heb ik in twee maanden de humoristische strip *Dinges* gemaakt, een parodie op het heroic fantasy-genre. Dinges heb ik in eigen beheer uitgegeven. Hoewel de distributie mislukt is, ontving ik van diverse kanten positieve reacties.'

Na *Dinges* wilde Weijmer iets geheel anders maken, een realistische zwart/wit-strip met meer diepgang dan Dinges. Uiteindelijk groeide dit streven uit tot een heus project, de serie Collectors Choice Comics. 'Mijn uitgangspunt was dat de serie niet meer dan twee albums zou bevatten, namelijk *De loutering* en *De legende van de mens*. De beide verhalen zijn elkaars tegenpolen maar vormen samen toch één verhaal. Het eerste deel – *De loutering* – heb ik in 1991 uitgebracht en gaat over de lotsbestemming van enkele individuen in een natuurlijke omgeving. Het tweede deel – *De legende van de mens* – bestaat enkel in scriptvorm. Het speelt zich af in een kunstmatige wereld en heeft als thema het lot van de gehele menselijke soort. De relatie van de mens met de goddelijke macht is de verbindende factor tussen de verhalen.'

In *De loutering* gaan vijf mensen en een wolfshond op verzoek van een goddelijke verschijning op zoek naar een grijze toren. In een voor hun onbekend landschap worden ze belaagd door Sluipers, levensgevaarlijke wezens. Wanneer de missie slaagt worden al hun grootste wensen ingewilligd, zo luidt de belofte van het goddelijk wezen.

door
RIK SANDERS

Het verhaal is meer dan een queeste vindt Weijmer. 'Mijn hoofdpersonen zijn geen helden met bovennatuurlijke krachten maar doodgewone mensen die dromen van macht, rijkdom en geluk. *De loutering* draait om de ontplooiing van het individu, om het leren omgaan met het leven zelf. In het verhaal staan onzekerheid, spanningen met anderen en conflictsituaties met hogere machten centraal. Ik pretendeer dat *De loutering* door deze filosofische laag meer inhoud heeft dan een doorsnee heroic fantasy-verhaal.'

Op zeker spelen

Ondanks de kwaliteit die Weijmer *De loutering* toedicht, kreeg de strip nauwelijks aandacht. Daardoor zag Weijmer zich genoodzaakt af te zien van publikatie van het

De loutering, meer inhoud dan een doorsnee heroic fantasy-verhaal.

tweede deel, *De legende van de mens*. Hij is dan ook zwaar teleurgesteld in zijn ervaringen met de stripwereld in Nederland. Een besloten en behoudend wereldje, is zijn oordeel. 'Er is weinig belangstelling voor tekenaars die andere verhalen brengen dan de gewone heldenstrips. De striphandel speelt op zeker en heeft geen oog voor nieuwe stripmakers of uitgeverijen. De meeste zijn veel minder ideëel dan ze zelf beweren.
Ik heb zelf de inschattingsfout gemaakt door *De loutering* in harde kaft uit te geven. Stripwinkels kopen vrijwel nooit dure albums van een onbekende auteur in. Dat neem ik ze ook niet kwalijk. Daarbij speelde mee dat zowel ZozoLala als Stripschrift *Dinges* en *De loutering* links hebben laten liggen. Als er door de stripmedia helemaal geen ruchtbaarheid aan dit soort initiatieven wordt gegeven, zullen de lezers er in hun winkel ook niet naar vragen en zullen winkels de boeken niet in hun aanbod opnemen.
Wat me wel is tegengevallen is dat de winkels geen helpende hand bieden aan jonge, ondernemende tekenaars. Ik heb dat aan

Een Sluiper uit *De loutering*.

den lijve ondervonden met mijn Euro Art-albums. Stripwinkels reageerden heel voorzichtig op dit soort nieuwe uitgaven. Bijna niemand durfde de stap aan zulke onbekende uitgaven prominent in de winkel te stallen. Vooral niet toen het bleek te gaan om verhalen die meer leesinspanning vergen dan het doorsnee-stripverhaal. Ik schat het strippubliek evenwel hoger in en hoop dat de striphandel in de toekomst risico's durft te nemen. Eigenlijk zou een gilde van striptekenaars opgericht moeten worden die een vuist kan maken tegen uitgeverijen en handelaren.'

Een lange adem hebben

Na het echec van *De loutering* besloot Jos Weijmer te stoppen met het maken van strips. Daarbij speelde ook mee dat hij meer tijd wilde vrijmaken voor zijn reclame- en designwerk. 'Er moest tenslotte brood op de plank komen. Pas toen dit werk eenmaal lekker liep en een vaste inkomstenbron werd, dacht ik weer na over een eventuele carrière als striptekenaar. Strips zijn toch een deel van mijn leven. Op een gegeven moment werd ik benaderd door de redactie van Wartaal, het verenigingsblad van Het Stripschap. Of ik niet een strip voor dit blad wilde maken? Deze kans heb ik aangegrepen om een tweede verhaal van Dinges te beginnen. Momenteel loopt deze aflevering

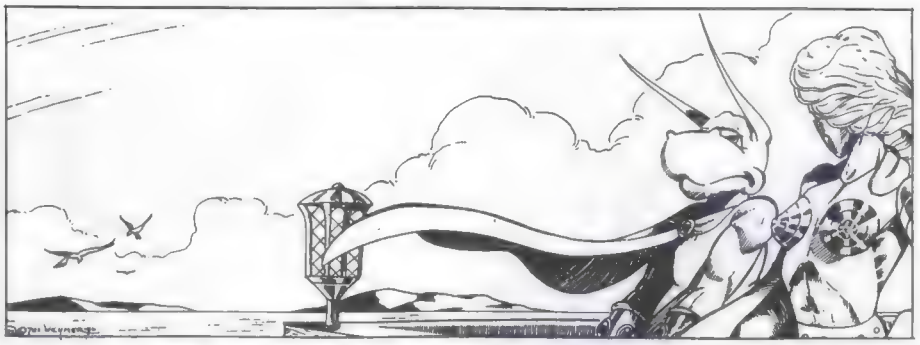

Dinges en de roede der eensgezindheid

– Dinges en de roede der eensgezindheid – nog in Wartaal.'
Weijmer is tevreden over de manier waarop hij nu met strips bezig is. 'Zelf albums uitgeven is een tijdrovend en geldslurpend proces. Deze last is nu van mijn schouders gevallen, terwijl ik toch strips kan blijven tekenen. Daarbij vormen de tekenaars van Wartaal een hechte groep. Wij gaan regelmatig met het Stripschap naar beurzen toe. Voor undergroundtekenaars is het belangrijk dat zij kunnen publiceren en zich kunnen presenteren aan het publiek. Langzamerhand leren mensen je kennen. Het is een kwestie van een lange adem hebben. Ik kan mij nu rustig verder ontwikkelen en op zoek gaan naar agenten die mijn werk in Europa en de Verenigde Staten willen promoten. Ik ben er van overtuigd dat een striptekenaar alleen kan doorbreken wanneer hij een contract heeft bij een grote uitgeverij. Pas dan ben je verzekerd van een goede distributie en voldoende steun.'

Uit m'n bol gaan

Weijmer rekent tot zijn favoriete tekenaars **Vicente Segrelles**, **Berni Wrightson** en **Frank Frazetta**. In zijn stijl van tekenen zijn echter weinig invloeden van andere tekenaars terug te vinden. Hoewel hij *De loutering* in een realistische stijl heeft getekend, ligt zijn voorkeur bij de humoristische strip.

DE PLAATSELIJKE ARTS, PROF. DR. KNEEP, KENT ALLE GREEPJES VAN HET VAK. DOOR DE NACHTVLUCHTEN HEEFT HIJ ZO'N TOELOOP VAN PATIENTEN GEKREGEN, DAT HIJ EEN GROTERE KLINIEK IN DE NIEUWE ZAKENWIJK HEEFT LATEN BOUWEN, VLAK NAAST HET CONGRESCENTRUM. MERKER, LEEP ALS KNEEP IS, HEEFT HIJ ZIJN OUDE ONDERKOMEN VERRUILD AAN EEN JAPANNER, TIK YOU, DIE EK EEN NIPPONS MEISJES WIERNAAT IS BEGONNEN

Commentaar op de Maastrichtse beslommeringen.

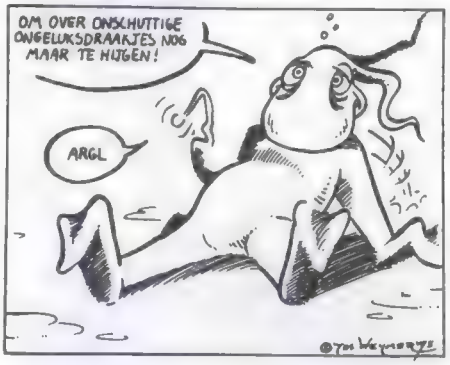

Daarin probeert hij zich verder te ontwikkelen. 'Een komische stijl van tekenen biedt meer vrijheid dan een realistische. Daardoor werkt het ook veel meer ontspannen. Aan het maken van een strip als *Dinges* beleef ik het grootste plezier. Daar zie ik ook mijn toekomst liggen. Het is alleen jammer dat ik die strip in zwart/wit moet tekenen. Het liefst teken ik in kleur. Dat biedt veel meer mogelijkheden en heeft meer ruimte voor spontaniteit en charme. Zo verzorg ik graag een kleurencover voor Wartaal. Dan ga ik helemaal uit m'n bol'.

Een vinger in de pap hebben

Weijmer plaatst toch nog een positieve kanttekening bij het zelf uitgeven van zijn eigen strips. 'Hoewel het mij al met al niet is meegevallen, is het proces van het maken van een strip tot aan drukken ervan zeer bevredigend. Het is je eigen kindje en ik heb er veel van geleerd. Vergeleken met een grote uitgeverij heb je alles in eigen hand en ongebondenheid zie ik als een groot goed. Ik heb momenteel nog één project lopen waarbij ik zelf een dikke vinger in de pap heb. Dat is een strip die de plaatselijke beslommeringen in Maastricht becommentarieerd. De lokale pers heeft er al aandacht aan besteed, en ik heb naar aanleiding van deze krante-artikelen reeds diverse belangstellenden aan de lijn gehad. Ik weet echter nog niet of ik het album zelf uitgeef, of dat een Maastrichtse uitgeverij dit zal doen. In ieder geval zal het nu nog titelloze album waarschijnlijk vóór de Stripdagen Haarlem uitkomen.'

Wie interesse heeft in de aanschaf van *Dinges* en/of *De loutering* of meer informatie wil over het Maastricht-project, kan contact opnemen met Jos Weijmer (043-637785). Prijzen: Dinges *f*5 / Bfr.100; De loutering (hardcover) *f*25 / Bfr.500; De loutering (luxe hardcover) *f*85 / Bfr.1700.

丁丁眼中的中國·范文博張叔勤大衛基金會贈

KUIFJE IN CHINA

door
ERIK VAN DER HOEVEN

Les aventures de Tintin en Extrême-Orient **was al bij verschijning van het Kuifje-avontuur in 1934 omstreden. Namens de Japanse ambassade meldde zich een verontwaardigde Belgische generaal** Raoul Pontus **op de burelen van** *Le Vingtième*. **'Dit** *Kuifje*-**verhaal is niet langer kinderspel, het gaat hier om een gecompliceerd Aziatisch conflict,' foeterde de militair.** Abbé Wallez, Hergé**'s hoofdredacteur, riep zijn tekenaar bij zich en vertelde hem van de bezwaren van Pontus. Gelukkig volgde daarop: 'Continuez!'**

De achtergronden en bronnen van *De Blauwe Lotus*, zoals we het verhaal vandaag kennen, worden uit de doeken gedaan in *China in Kuifje*. **Marcel van Nieuwenborgh**, Oost-Aziëkenner en redacteur letteren van het dagblad De Standaard en historica **Claire Chang** ontdekten veel wetenswaardigs. Tijdens een bezoek aan het Verre Oosten stelden ze vast dat Japanners nog steeds bang zijn hun vingers aan het album te branden en het daarom ontbreekt in de collectie van 'Tantan-fans'. Japanners, zo verklaren de auteurs, hebben het maar moeilijk met het accepteren van een geschiedenis waarin 'de fouten van de vaderen' onthuld worden. In *De Blauwe Lotus* is Kuifje getuige van de in scène gezette aanleiding voor de Japanse bezetting van China. De reporter ziet dat Japanners –en niet Chinese bandieten zoals de Japanners de wereld willen doen geloven– de spoorweg tussen Sjanhai en Nanking opblazen. De meedogenloze terreur die de Japanse bezetters vervolgens uitoefenen pleit ook niet voor de vaderen.
In Hong Kong ontbreekt het album op de plank omdat nieuwsgierige lezertjes zich weleens zouden kunnen afvragen waar hun vereerde voorvader –**Chiang Kaishek**– eigenlijk was tijdens de Japanse bezetting toen Kuifje in nood verkeerde. Het antwoord, 'de generalissimo gaf prioriteit aan het bestrijden van de communistische landgenoten', komt nog steeds maar moeilijk over de lippen van de Kuomintang-machthebbers in de Britse Kroonkolonie.
Eind vorige eeuw groeide in China het verzet tegen de Britse en Duitse penetratie en christelijke zendingsdrang. Aanvankelijk richtte het geweld zich vooral tegen missionarissen, zendelingen en christelijke Chinezen, later mondde het uit in een algemene vreemdelingenhaat. Na de moord op een Duitse gezant volgde een westerse strafexpeditie, die een eind maakte aan de Boksersopstand (de nationalisten noemden zich 'de Vuisten der Rechtvaardigheid en Harmonie'). Sinds die tijd sprak de westerse pers veelvuldig van het 'Gele gevaar'.
Toen in *Le petit Vingtième* werd aangekondigd dat Kuifje binnenkort naar het verre oosten zou reizen, klom **Abbé Gosset**, de geestelijk raadsman van een groep Chinese katholieken in Leuven verontrust in de pen. Hij deed een dringend beroep op Hergé voor hij begon 'wat aan research te doen'. Ook bracht hij de schepper van Kuifje in contact met **Tchang Tchong-jen**, een Chinese leeftijdgenoot die in Brussel beeldhouwkunst studeerde. Heel belangrijk, zo stellen Marcel van Nieuwenborgh en Claire Chang, was de invloed van een andere katholieke Chinees, **Dom Lou Tseng Tsiang**. Deze had zich in een Belgisch klooster als monnik teruggetrokken na een carrière als diplomaat en politicus. Lou Tseng Tsiang

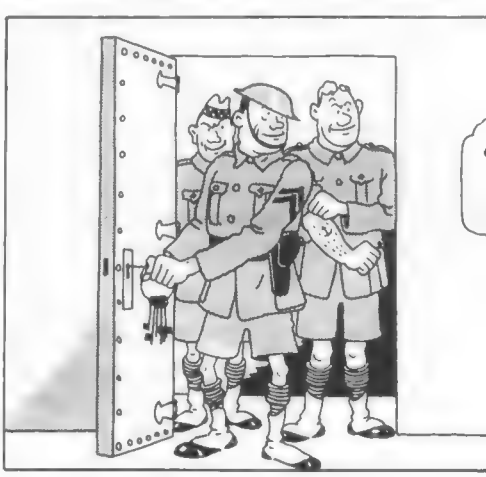

De Britten die Kuifje aftuigden werden later vervangen door Sikhs.

***Uiterst links*, Hergé en Chang in Brussel ten tijde van *De Blauwe Lotus*. *Links*, Dom Lou Tseng Tsiang als eerste minister van China.**

***Onder*, Het cliché van de Chinees zoals het leeft bij Jansen en Jansens en bij de Amerikaan Gibson.**

was niet zomaar iemand. Als eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken vertegenwoordigde hij China op de Vredesconferentie van Versailles in 1919. Lou Tseng Tsiang sprak langdurig met Chang Tchongjen over de politieke situatie in hun land en bezorgde Hergé via een intermediair enkele boeken over de verschillen tussen Chinezen en Japanners. Een aanwijzing dat de voormalig politicus veel heeft bijgedragen aan *De Blauwe Lotus* zien de auteurs van *China in Kuifje* in de ondertekening van een krante-artikel op de slotpagina van het album met de initialen L.T.T. In de gekleurde versie is dat L.G.T. geworden. Misschien was Dom Lou toch niet zo tevreden over het eindresultaat? Dat zou ook de verklaring zijn waarom Hergé via Dom Lou in 1938 een uitnodiging krijgt om eens langs te komen op het hoofdkwartier van **Chiang Kaishek**. Dan is immers, afgedwongen door de communisten, een gezamenlijk front tegen de Japanse bezetter gevormd. Kuifje in het verre oosten is tevens een afrekening met Hergé's eigen verleden. In *Kuifje in het land van de Sovjets* en *Kuifje in Congo* zette hij negatieve karikaturen neer van communisten en zwarte Afrikanen. Het was tijd voor een boetedoening. Hergé's doelstelling in zijn eerste goed gedocumenteerde verhaal was ambitieus. Hij wilde een eind maken aan de mythe van het 'Gele gevaar'; de genante politiek van de westerse Internationale Concessie aan de kaak stellen en Chinezen als gewone burgers, zonder vlechten, afschilderen. In het album moeten de Westerse autoriteiten het ontgelden: zij heulen met de bezetters en opiumhandelaars en schrikken er niet voor terug Kuifje die hen dwars zit een pak rammel te laten geven.

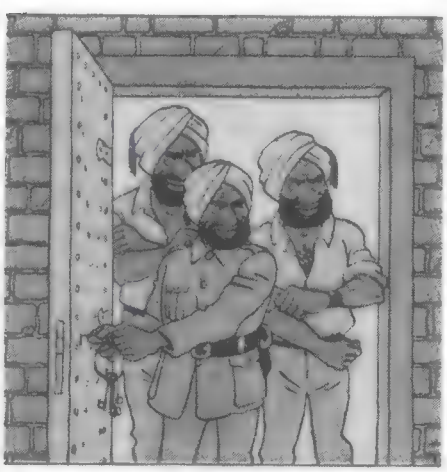

Oorspronkelijk werd daarvoor een drietal Britten uitverkoren, pas toen het Sikhs waren geworden verscheen in 1983 de Engelse uitgave van *De Blauwe Lotus*. De Japanners in het album zijn kleine fanatieke mannetjes met korte beentjes en lange tanden, de Chinezen zien er gewoon, zij het wat mager, uit. Het cliché van de Chinees leeft alleen nog bij racistisch brallers als de Amerikaan Gibson en natuurlijk bij de detectives Jansen en Jansens. Onopvallend, met staart en met een mantel in het keizerlijk geel van de Mandarijnen mengt het duo zich tussen de gewone Chinezen.

De goede bedoelingen leidden toch tot een vertekend beeld. Het Chinese leven wordt te positief gekleurd, armoede en bedelaars die het straatbeeld vulden ontbreken. Hergé, menen de auteurs, kon dat niet weten omdat hij afging op westerse fotoboeken en de armoe daar met opzet uit beeld bleef.

In het boek staan veel illustraties uit piraatuitgaven en *De Blauwe Lotus* vaak met daarnaast de foto's die als voorbeeld dienden. Gefilosofeerd wordt over Kuifjes hotelkeuze, de oorsprong van de plaats Hou-Kou, en geheime initiatiecodes van de Zonen van de Draak.

Kuifje in Tibet, de hernieuwde ontmoeting met Tchang, is ook onderzocht. In de Chinese volksrepubliek hebben ze een inventieve oplossing gevonden voor de opzienbarende levitatie van de Tibettaanse Lama. In Dengs' China is hij verkouden en niest. In de piraatuitgave (1984) van de Chinese Blauwe Lotus ontbreekt één plaatje: waarop het cliché te zien is dat ongewenste baby's in de rivieren gegooid worden. Een gevoelig punt, ook vandaag nog, zo blijkt uit recente perspublikaties over de 'één-kind-per-gezin-norm' en de veronderstelde eugenetica. Eerder in het verhaal is de taal van de racist Gibson gekuist. Begrijpelijk, zo betogen de auteurs, want Chinezen hechten veel waarde aan wat anderen over hen zeggen.

Lastig is dat een index en personenregister ontbreekt in dit boeiende naslagwerkje. Jammer genoeg is gekozen voor een zwart/wit-uitvoering, terwijl de Kuifje-agenda toont hoeveel kleuren Hergé's China heeft.

China in Kuifje
Van Nieuwenborgh en Chang
Davidsfonds/Leuven 1993
ISBN 90-6152-821-6
Prijs f22,95 / Bfr.395
(44 pagina's, zwart/wit, h.k.)
***

Johan en Pirrewiet 14: De horde van de raaf

Maury & Delporte & Culliford
Lombard 1994
ISBN 90-6421-975-3
Prijs f 8,25 / Bfr.150
(48 pagina's, kleur, s.k.)

Deel dertien –*De hekserij van Bozerik*– kwam vierentwintig jaar geleden uit. Deel veertien –*De horde van de raaf*– dit jaar ... Ik heb het over **Peyo**'s *Johan en Pirrewiet*.
Terug van tè lang weggeweest. Maar terug. En daar gaat het om, want Johan en Pirrewiet betekenen voor mij een heleboel. Eigenlijk is het de enige reeks waarvan ik ieder boek 'verslonden' heb, waar ik ingekropen ben, waarbij de tranen van het lachen mij langs de wangen liepen. Kortom, mijn favoriete (jeugd)strip. En dan nu dus deel veertien. Helaas, Peyo is niet meer, maar zijn talentvolle opvolger **Alain Maury** heeft met dit deel qua sfeer en stijl een vrijwel naadloze aansluiting gemaakt op het voorgaande album.
Het verhaal van de meesterschrijver **Yvan Delporte** en **Thierry Culliford**, de zoon van Peyo, is sfeervol, spannend en humoristisch, met naar mijn smaak iets te veel zijlijnen, zodat je moet oppassen niet de draad kwijt te raken. Pirrewiet verlaat zwaar beledigd het kasteel van de koning, daar zijn muzikale neigingen niet erg op prijs worden gesteld. Johan probeert hem z'n klaroen, die donder en onheil over het kasteel en het boerenland afroept, te ontfutselen hetgeen niet zonder slag of stoot gebeurt. Deze ouverture lazen we ook in *De fluit met de zes Smurfen*; de klaroen was toen een luit. (Persoonlijk vind ik deze herhaling wel jammer).
De koning moet met behulp van Johan een leger samenstellen om z'n neef Vladyslav XXVII van Pecho-Bakkelije te helpen tegen de binnengevallen Barbaren. Eén der edelen, waar Johan voor manschappen moet aankloppen, is baron Joris Vlierefluyt, een vriend van Pirrewiet.
De intendant van Joris, Humbert, is slecht en derhalve op macht uit, zoals dat in een strip ook hoort. Als Pirrewiet hier achter komt en door de snoodaard wordt gepakt, lijkt z'n einde nabij ... Maar gelukkig zijn er nog Smurfen op de wereld.
Intussen is een horde van de Barbaren, de horde van de raaf onder leiding van Doc Khan (veel namen van personages in het verhaal zijn een beetje àl te grappig) uit de strijd gestapt om op eigen houtje land in het Westen te veroveren. Zij belegeren uiteindelijk het kasteel van de koning, dat inmiddels ook nog eens door de slechte Humbert is ingenomen.
Voor de verdere afloop van dit leuke verhaal verwijs ik u naar het album. Toch heb ik hier en daar nog een paar vraagtekens, zoals bij het plan van Humbert om baron Vlierefluyt een kopje kleiner te maken (om dit te onderstrepen steekt hij een dolk in een gebraden gans). Dit plan verdwijnt als het ware in de mist door een gesprek dat de baron even verderop met de schurk heeft omtrent het vermeende overlijden van Pirrewiet. Hierbij heeft Humbert alle gelegenheid heeft om Vlierefluyt op z'n minst op te sluiten. Er gebeurt echter niets. Ook vroeg ik mij af of het leger van de koning nu wèl of niet op het slagveld is geweest. Niet belangrijk voor sfeer en spanning, maar toch.
De humor viert weer hoogtij in *De horde van de raaf*. Pirrewiet, de koning, de Barbaren, of bij voorbeeld de Smurfen, ze zorgen er in ruime mate voor. En, zoals gezegd, prachtig tekenwerk, geheel in de stijl van Peyo. Voor de inkleuring niets dan lof. Al met al is het dus weer ouderwets genieten geblazen. Deel veertien: welkom in de reeks!

EvS

***

Het wrekend geheim

Jamar & Charlier
Lombard 1993
ISBN 90-6421-950-8
Prijs f 24,95 / Bfr.495
(48 pagina's, kleur, h.k.)

Als in 1694 een jonge Fransman een pater in een Spaanse priesternederzetting te Paraguay vermoord, zet dit broeder Hernard aan om achter het motief van deze jongeman te komen. In afwachting van de Spaanse militairen die de moordenaar moeten komen halen, verneemt Hernard stukje bij beetje de levensgeschiedenis van Arnaud. Hoe zijn moeder, eerst een mooie rijke jonge vrouw, later door het noodlot gedwongen wordt als een verminkte bedelares haar zoon op te voeden. Hoe die zoon later bij het sterfbed van zijn moeder haar geheim leert kennen en zich vastberaden voorneemt de veroorzaker van al haar ongeluk te vermoorden.
In deze nieuwe semi-historische reeks van Lombard wordt weer menig bijbels citaat gebruikt. Gezien echter de achtergrond van dit verhaal, een jezuïetennederzetting, stoort dit niet echt.
Martin Jamar kennen we nog van *François Jullien*, een historische reeks verschenen bij uitgeverij De Spiegel. Gelukkig heeft zijn tekenstijl een positieve ontwikkeling doorgemaakt. Waar zijn tekeningen vroeger houterig, strak en doods overkwamen, oogt alles nu veel echter. Ook de achtergronden en de inkleuringen zijn veel verzorgder. Voor **Yves Charlier**, geschiedkundige van opleiding, is dit de eerste kennismaking met het stripmedium. Als inspiratie voor dit verhaal heeft hij gebruik gemaakt van het boek van de Belgische Jezuïet **Nicolas De Toiet**, over Paraguay.
Alles in overweging nemend is *Het wrekend geheim* niet echt een slechte strip, daarentegen zal niemand hem als een aanwinst voor zijn collectie beschouwen.

MC

**

De sterren staan voor de volgende waarde-oordelen:

**** **grote klasse!**
*** **goed**
** **redelijk**
* **slecht**
o **abominabel**

(advertentie)

Te koop:
Grote partij oude stripweekbladen. Pep, Eppo, Tina, Donald Duck en Sjors vanaf 1970 tot 1980. Voor de hoogste bieder op de hele partij (± 1400). Tel. 03211-1191

WONDERLAND
STRIPS EN SCIENCE FICTION
GESPECIALISEERD IN COMICS
SOEMBAWASTRAAT 54A 1095 XC AMSTERDAM
020-694 35 62

stripboekverkopers aan de Hamburgerbrug
stripwinkel
BLUNDER
Oudegracht 203 • 3511 NH Utrecht
Tel. & Fax: 030 / 311 461

STRIPSPECIAALZAAK
'OUD & NIEUW'
IN- EN VERKOOP VAN NIEUWE EN TWEEDEHANDS-STRIPS
TEL. 01820-26967
WILHELMINASTRAAT 52, GOUDA
MET EEN NELIS VOOR STRIPS!

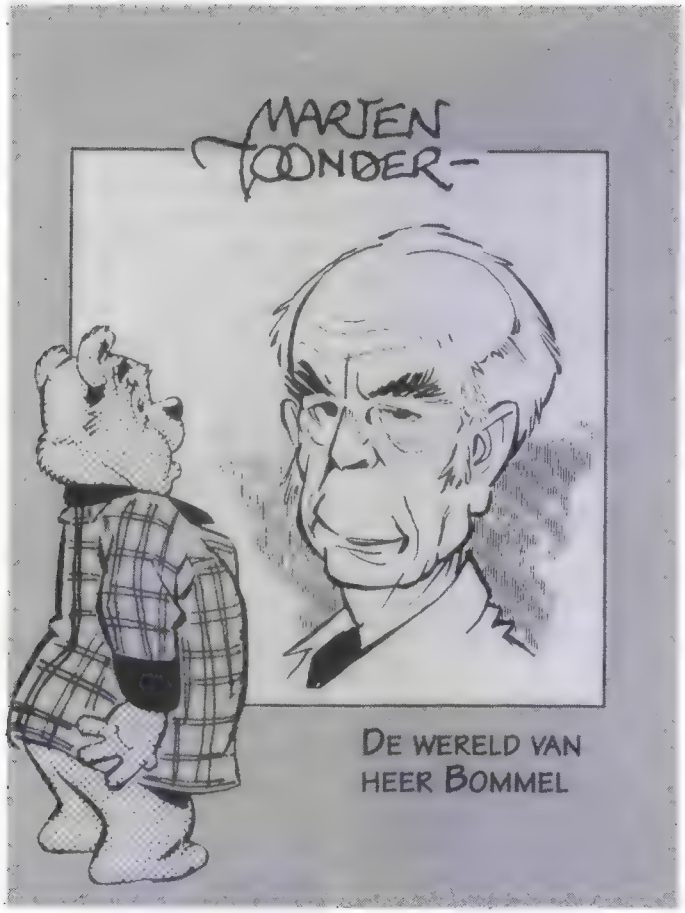

Reizende Toonder-expositie

De andere wereld van Marten Toonder is een initiatief van het Nederlands Bibliotheek en Lektuur Centrum (NBLC). De tentoonstelling vertelt over het leven en werk van Toonder. Natuurlijk is er veel aandacht voor de avonturen van Olivier B. Bommel en Tom Poes, maar de bezoekers kunnen ook kennismaken met Toonders werk dat niet betrekking heeft op dit illustere tweetal.

De andere wereld van Marten Toonder is een initiatief van het Nederlands Bibliotheek en Lektuur Centrum (NBLC). De tentoonstelling vertelt over het leven en werk van Toonder. Natuurlijk is er veel aandacht voor de avonturen van Olivier B. Bommel en Tom Poes, maar de bezoekers kunnen ook kennismaken Toonders werk dat niet betrekking heeft op dit illustere tweetal.

De expositie, die uit 36 grote panelen en twee vitrines bestaat, kent drie zwaartepunten. Het eerste zwaartepunt behelst een selectie uit het 'vrije werk' dat Toonder in de loop der jaren heeft gemaakt. Daaronder horen onder meer de volgende nooit eerder tentoongestelde of gepubliceerde originelen: schetsen en portretten van bemanningsleden, gemaakt tijdens een zeereis naar Zuid-Amerika in 1931, pentekeningen uit de periode 1935-1938 voor bladen van de Rotagravure en voor reclamebureau ROB in Arnhem en geïnkte tekeningen voor het ondergrondse blad Metro uit 1944 en 1945 en voor de serie 'Dierenleven' van Elseviers Weekblad in 1948 en 1949. Verder zijn er originele boekomslagen, spotprenten uit de oorlog, cartoons, reclamewerk en stroken van de strip *Wiebeline Wip* te zien.

Het tweede zwaartepunt richt zich op de zogeheten literaire wereld van heer Bommel. Uit de *Bommel*-verhalen worden 22 personages getoond waarbij voor elk van hen een karakteristiek citaat en bijbehorende illustratie is uitgezocht. Uit dit overzicht komt het unieke taalgebruik van Toonder naar voren (een aantal Bommeliaanse uitdrukkingen is zelfs gemeengoed geworden, zoals kommer en kwel en grootgrutter). De hierbij horende vitrinekast bevat diverse Bommel-curiosa, oude boekuitgaven, eerste drukken en andere bijzondere Bommel-uitgaven. Het derde zwaartepunt gaat over het maken van tekenfilms. Er zijn drie tekenfilms op video te zien: *De gouden vis* (1951), *Moonglow* (1955) en *Als je begrijpt wat ik bedoel* (1983).

Speciaal voor deze tentoonstelling is een boekje uitgegeven waarvoor **Eiso Toonder**, de zoon van Marten, een inleiding heeft geschreven en waarin de 22 portretten van de uitverkoren Bommel-personages zijn opgenomen. Dit boekje is niet in de handel verkrijgbaar.

De andere wereld van Marten Toonder is eind 1992 van start gegaan en loopt nog tot eind '95. Deze maand is de tentoonstelling nog te zien in de Openbare Bibliotheek van Oosterhout. Daarna reist zij verder naar de bibliotheken van Wijchen, Purmerend, Leeuwarden, Den Haag, Hilversum, Doetinchem, Delfzijl, Wageningen, Venray, Emmen, Uithoorn, Veenendaal, Oldenzaal en Breukelen. Houd de Stripschrift-agenda goed in de gaten! Voor meer informatie: NBLC 036-5390637 of 070-3141500.

RS

Het museum van de moderne strip

Eind vorig jaar ging in het Belgisch Centrum van het Beeldverhaal (BCB) eindelijk het tweede deel van de permanente expositie van start.

Het eerste deel (Het uitstalraam van de verbeelding) beschrijft de groten uit de Belgische stripwereld tot aan 1960. Deel twee (Het museum van de moderne strip) brengt de periode na 1960 in beeld.

Bij deel één van de permanente expositie ging het om tientallen stripmakers, die allen een eigen hoekje kregen. Deel twee beslaat de periode na 1960 en dan hebben we het over honderden stripmakers. Samensteller **Charles Dierick** heeft daarom gekozen voor een andere, thematische opzet rond een aantal stripbladen. Het betreft de volgende vijf thema's: 'Pilote' (wanneer is het begonnen?), 'Esthetische evolutie' (hoe is het gebeurd?), 'De scenaristen' (met wie?), 'Thematische evolutie' (wat wordt er verteld?) en '(A Suivre)' (hoe gaat het verder?). En direct gaat het al fout: Pilote is een Frans blad, hoe je het ook wendt of keert. Het grootste deel van het eerste thema zit dan ook vol met Franse stripmakers. Hoewel er een respectabel aantal Belgen aan werkte was Pilote een Frans blad voor de Franse markt. Het beeld van het eerste thema zet zich vervolgens door naar de rest van de expositie. Uit een eerste vluchtige indruk blijkt dat bijna de helft door Franse stripmakers wordt ingenomen. Verder zijn er nog een stuk of 10 Nederlanders en helaas niet veel meer Vlamingen opgenomen.

Middelpunt van de nieuwe verdieping in het BCB (omgedoopt tot 'ruimte De Leeuw' naar de hoofdsponsor Delhaize) is het scenaristenhok. Zo'n 35 scenaristen (85% Franstalig) samengebracht in een fraai vormgegeven hok. Drie rijen foto's boven elkaar en dan rijst direct de vraag waarom op één na alle uitverkoren Vlaamse scenaristen op de onderste rij geplaatst zijn (je moet wel erg door de knieën om hen te bekijken). Verder zit in dit deel één van de grootste fouten van de expositie. Bij de foto's van de diverse scenaristen zit ook een exemplaar van **Willy Vandersteen**. Bij elke scenarist staat een opsomming van zijn werk. Bij Willy Vandersteen ontbreekt echter *Suske & Wiske*.

De expositie eindigt met het, alweer Franstalige, blad (A Suivre). Hier had op z'n minst de titel van de Nederlandse variant bij gemogen. Afgezien van het feit dat het blad door een Belgische uitgever is uitgebracht is het helemaal op Frankrijk gericht. De Nederlandstalige variant – Wordt vervolgd – was helemaal op Nederland gericht. Wat is de link met België om hiermee het overzicht van dit tweede deel af te sluiten? Het gaat immers om het Belgisch Centrum van het Beeldverhaal.

De fout, die bij de opzet van dit tweede deel van de expositie is gemaakt, is dat er gekozen is om de strip van na 1960 te beschrijven aan de hand van de stripbladen. Traditioneel zijn die zwaar overheerst door Franstaligen, die gericht waren op de Franse markt. De krantestrips, waarmee de Vlamingen groot geworden zijn, blijven door deze opzet vrijwel buiten beeld. Er is in het eerste deel van de expositie een paneeltje over de

krantestrip en er zijn enkele Vlaamse vertegenwoordigers. Dus, zal men gedacht hebben, hoeven we niets meer aan de krantestrip te doen. **Jean-Pol**, **Jef Broeckx**, **Merho** en nog een paar van hun collega's zijn daardoor niet terug te vinden in het BCB. Krantestrips maken echter een wezenlijk deel uit van de Belgische strip en zij horen dan ook wel degelijk thuis in dit deel over de periode na 1960. Daarbij komt ook nog dat, in vergelijking met het eerste deel van de permanente expositie, de sobere uitvoering van dit tweede deel een teleurstelling is. Van de hele aanpak straalt geldgebrek af. De algehele conclusie: een gemiste kans, al blijft het BCB het mooiste museum van Europa.

WN

Disney-topman omgekomen

Frank Wells (62), president-directeur van de Walt Disney Company, is bij een helikopterongeluk in het noordoosten van Nevada om het leven gekomen.

Volgens de sheriff van het district Elko was de helikopter op paaszondag – 3 april – op weg naar Lamoille toen het toestel technische problemen kreeg en op een hoogte van 2300 meter tegen een bergwand crashte. Wells overleed ter plaatse, evenals de piloot en een vrouwelijke inzittende.

Met uitvoerend directeur **Michael Eisner** heeft Wells er de afgelopen jaren voor gezorgd dat de marktwaarde van het Disney-concern tussen 1989 en 1992 vertienvoudigde tot 22 miljard dollar.

Bron: Algemeen Dagblad

Weggevertjes

Nederland spaart zich al jaren suf.

Elk zichzelf respecterend produkt heeft van tijd tot tijd een spaaractie, waarbij met zegels, bonnen of stickers cadeaus kunnen worden bemachtigd of geld kan worden terugverdiend.

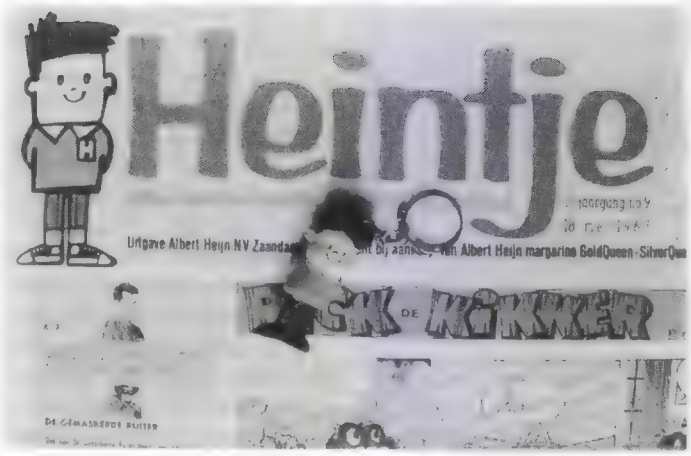

Ook kennen wij in ons land een lange traditie van zogenaamde weggevertjes die bij produkten worden ingesloten. De Verkade-plaatjes zijn hier een bekend voorbeeld van. En ook hier worden weggevertjes al snel verzamelaarsobjecten, om de doodeenvoudige reden dat zij gratis worden verstrekt.

Het boek *Op de koop toe. Weggevertjes in Nederland.* behandelt deze thematiek. In het begin van deze eeuw begonnen ondernemers na te denken over de manieren waarop zij klanten aan zich konden binden. Een van die (vaak succesvolle) manieren was het koppelen van weggevertjes, geschenken en cadeaus aan produkten. In het boek wordt ingegaan op de geschiedenis van dit reclamemiddel. Andere onderwerpen die worden besproken, zijn onder meer de marketingtechnische achtergronden, de wetgeving en rechtspraak rond het geschenkartikel in de wederopbouwjaren, de trends en rages uit de jaren '60 (speldjes, sleutelhangers, munten), de albums van Verkade, reclamepuzzels, boekenweekgeschenken en bedrukte stukjes textiel.

Ook is er aandacht voor de beroemde figuurtjes uit de reclame- en promotiehistorie. Om er een paar te noemen: *Arretje Nof* van Calvé, *Flipje*, *Bazooka Joe*, *Piet Pelle op zijn Gazelle*, *Flip & Flap* van Douwe Egberts, *Piggelmee* van Van Nelle, *Boffie* van Albert Heijn en *Joris Driepinter*. Zulke characters hielpen mee om een sterke merkvoorkeur bij mensen op te bouwen.

Deze wereld vol characters heeft de meeste raakvlakken met het stripverhaal. Vaak waren de verhalen rondom de figuurtjes stripverhalen, zoals *Flipje* en *Piet Pelle*. Ook gaven bedrijven speciale edities van bekende strips uit. Van Nelle deed dit bij voorbeeld met *Bulletje en Boonestaak*, zij het in gekuiste versies. Ook hielden sommige striptekenaars zich bezig met het maken van characters. Zo maakten De Toonder Studio's in de jaren vijftig acht nieuwe avonturen van *Arretje Nof*, en vervaardigde **Marten Toonder** het boekje *Wolle Klaver en de geheimzinnige meridiaan* (voor Van Nelle, met inplakplaatjes). Voorts gaven bedrijven kindertijdschriften uit, genoemd naar een character, waarin strips werden gepubliceerd. Olidin van de Shell Junior Club (1957-1963) is zo'n bekend voorbeeld. Of Heintje, Albert Heijn's Vrolijk 14 Dagen Blad (met de strip **Rick de Kikker**).

Op de koop toe. Weggevertjes in Nederland. biedt helaas geen totaaloverzicht van alle characters die raakvlakken hebben met de stripwereld. Hier ligt een braakliggend terrein voor een stripvorser. Wel is het boek een boeiende introductie in de geschiedenis en de mogelijkheden van dit reclamemiddel. Voor de lezer is het boek een moment om weemoedig terug te denken aan de tijd waarin hij driftig consumeerde om te sparen.

Op de koop toe. Weggevertjes in Nederland. is uitgebracht door uitgeverij Waanders. Redactie: N. Herweijer, H.R. Tupan, R.A.C. van Bergen. Prijs: *f*35 / Bfr.700. ISBN 90-66-30-4472. 144 pagina's. Het boek vormt eveneens de begeleiding en ondersteuning van de gelijknamige overzichtstentoonstelling, die nog tot en met 8 mei in het Historisch Museum Rotterdam te zien is.

RS

Nog meer Toonder

Behalve de grote reizende tentoonstelling *De andere wereld van Marten Toonder* is er vanaf 30 april nog een andere expositie over Toonder te bezichtigen. Het Verzetsmuseum Amsterdam exposeert van 30 april tot en

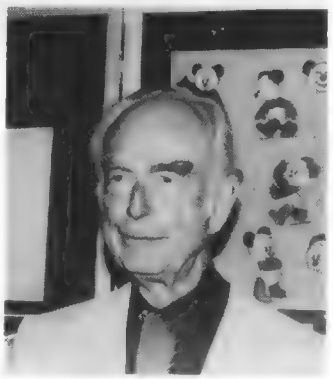

met 4 september de tentoonstelling *Marten Toonder, tekenaar in oorlogstijd*. Hierbij wordt het legale en illegale werk van Toonder tijdens de Tweede Wereldoorlog getoond. Centraal staat het illegale blad Metro. Meer over Marten Toonder, tekenaar in oorlogstijd in het volgende nummer van Stripschrift.

RS

EPPO
SUPERSTRIP
SPECIAALZAAK
Kleine Berg 33
5611 JS Eindhoven
040-441882

OOM WIM
oude en nieuwe strips
curiosa
originelen
zeefdrukken
REESTRAAT 24 AMSTERDAM
020 - 622 04 02

SNOEK strips
1E VAN SWINDENSTR. 545
TEL. 020 - 6684764 A'DAM
IMPORT
COMICS
POPPETJES
SPELDJES
BEELDEN
POSTERS
PRENTEN
ZEEFDRUKKEN
RESERVEREN
OOK MOGELIJK

DE TERUGKEER VAN:
DOTTIE WERVELWIND
"Wervelwind is dood!", weet Whiz Antigone met grote stelligheid. "Omgekomen toen ze de mensheid redde van de dodelijke epidemie! Waarvoor we haar hartelijk mogen bedanken want anders had overoeving van de aarde geen enkele zin voor ons gehad!"
Terwijl ze dit zegt glimlacht Whiz Weed, hierbij stralen haar ogen zulk een koude uit dat zelfs Val haar ogen moet afwenden! "Kan zijn," zegt ze bits, "Maar als er in crisistijd eens een superheidje is opgestaan dan dat moet bewezen. Ik wil daar op voorbereid zijn.
Terwijl Val zich naar haar appartement begeeft begeven wij ons naar het appartement van Kinky Stone...
Oh, Kinky! Ik ben je eeuwig dankbaar voor dit jurkje!
Rustig Dorothy! Je lijkt zo wel een wervelwind! Ha, ha, ha! Dottie Wervelwind!
Oh! Dottie! Ik hoor die naam! Not of je gek bent!
Bah! Iedereen op school pestte me vroeger met die naam! Alleen omdat ik rood haar had net als zij! Was het duur?!
Dat jurkje?! Nee hoor, Ruby gaf het me zo toen ik zei dat jij een keer voor haar zult showen...
Dat zal Laura niet fijn vinden!
Ze heeft anders wel mooi de aarde gered!
Wie is er hier de baas?! Kijk! Ik heb nog een cadeautje voor je want dat krijg je alleen als je me helpt de was op te hangen...!

PLOTSELING KRIJGT ZE EEN ZWARM BROMMENDE BUREN HAAR HOOFD EEN KLEINE TELEVISIECUBUS MET ONDAAR ROOR EEN GAT IN HET PLAFOND..
NEEEE!
DE CUBUS GAAT LANGZAAM OMHOOG, MAAR DOTTY GRIJPT HET VAST.

Dotty Wervelwind

De terugkeer van Dotty Wervelwind is het eerste deel van de Oog & Blik cahier-reeks. De uitgever wil ons doen geloven dat het gemaakt is door de tekenares **Wanda Scott**. Maar achter deze naam gaat de Amsterdamse tekenaar **Wasco** schuil (bekend van onder meer *Wasco's Comics*). Het is niet geheel duidelijk wat Wasco met deze uitgave voor ogen heeft gehad. Ik houd het erop dat *De terugkeer van Dotty Wervelwind* bedoeld is als een pastiche op succesvolle sado-masochistische strips. In het verhaal proberen de vrouwelijke strijders van de planeet Urina de aarde te veroveren. Dotty, die over wonderbare gaven beschikt, bindt de strijd met hen aan.

Per toeval stuitte ik op een Stripgids uit 1977 waarin een aflevering stond van *Dotty Wervelwind*, een strip van de Zweedse tekenaar **Björn Karlström**. Van deze originele, heldhaftige maar vrij onschuldige Dotty is Wasco kennelijk nog steeds zo ondersteboven dat hij het tijd vond voor een terugkeer in de stripwereld. In het verhaal van Karlström trouwt Dotty aan het eind met haar geliefde Jimmy. Dat zie ik er bij Wasco nog niet snel van komen, aangezien er enkel vrouwen voorkomen in *De terugkeer van Dotty Wervelwind*.

De terugkeer van Dotty Wervelwind is een uitgave van Oog & Blik. Prijs: *f*15 / Bfr.300 (zwart/wit, 20 pagina's).

RS

Walter Lantz overleden

Op 22 maart jongstleden overleed **Walter Lantz**. Hij werd 93 jaar. Lantz was één van de aartsvaders van de tekenfilm en schepper van *Woody Woodpecker*. Lantz begon zijn carrière bij de New York American, een dagblad van krantenmagnaat **William Randolph Hearst**. Daar werkte hij onder de hoede van **Winsor McCay** aan onder andere *The Katzenjammer Kids*. Eind jaren twintig ging Lantz naar Hollywood, alwaar hij leiding gaf aan de tekenfilmafdeling van Universal. Lantz stond aan de wieg van talloze cartoons en tekenfilmfiguren, waaronder Andy Panda, Chilly Willy en Oswald the Rabbit.

Woody Woodpecker speelde aanvankelijk een bijrol in een Andy Panda-tekenfilm, maar werd zelf een grote ster. Het verhaal gaat dat Lantz en zijn vrouw, de actrice **Grace Stafford**, tijdens hun huwelijksreis aan een Californisch meer constant werden gestoord door een driftig kloppende specht. Stafford opperde het idee dat Lantz er een animatiefiguurtje van moest maken. Ook de specifieke lach van Woody was haar idee. Volgens een ander verhaal deed Stafford jaren later auditie voor de rol van Woody nadat zijn 'vaste stem', **Mel Blanc**, was overleden. Lantz wilde hier niets van weten. Stafford stuurde echter een anonieme tape in, die door Lantz werd uitverkoren.

Nadat Universal in 1938 was gestopt met de produktie van cartoons ging Lantz onder eigen naam verder. In 1975 stopte hij er mee, na meer dan zeshonderd cartoons voor film en televisie gemaakt te hebben. In 1978 ontving Lantz voor zijn oeuvre een speciale Oscar, 'omdat hij de hele wereld vreugde en plezier heeft gebracht met zijn unieke animatiefilms'.

Bron: NRC Handelsblad

Watterson pauzeert

Bill Watterson, de Amerikaanse maker van de strip *Calvin & Hobbes* legt voor een jaar zijn werk neer. Hij is het zat om continu onder de druk van een deadline te werken. Universal Press Syndicate kondigde 22 maart aan dat Watterson vanaf 3 april vrij heeft. De auteur gaat zijn tijd onder meer doorbrengen met schilderen. Het is de tweede keer dat de stripmaker een jaar vrijaf neemt. Bron: Trouw

STRIPWINKEL
TISTJEN DOP

Patersstraat 96
2300 Turnhout (B)
Tel. 014-428829

Stripwinkel Sjors (Schaffersplein 1, 3311 EJ Dordrecht, 078-142012)
Sjors + (Comic Gadgets, Gimmicks and Gags, Voorstraat 313, Dordrecht)

"Dick Bos"
Strip speciaalwinkel & Antiquariaat
In- en verkoop van nieuwe, gebruikte en antiquarische stripverhalen
Junolaan 2
3054 PW Rotterdam-Hillegersberg
Telefoonnr.: 010-4613147

Highly collectable

Bij Dark Horse zijn de Legend-boys aardig onderweg. *Miller* en *Byrne* zijn al een tijdje aan de gang en ook *Mignola*'s Hell Boy is in maart verschenen. Voor mei staat Millers en *Gibbons* Martha Washington goes to war op stapel. In het najaar zal *Arthur Adams*' Monkeyman & O'Brien zijn opwachting maken.

Voor deze zomer heeft Dark Horse weer een 12-delige maxi-serie bedacht in de trant van Comics Greatest World's. Iedere week zal er een 16 pagina's tellende comic voor $1 verschijnen. Schrijvers zijn *Jerry Prosser*, *Chris Warner*, *Barbara Kesel*, *Mike Richardson* en *Randy Stradley*. Tekenaars zullen zijn: *Mike Manley* (Batman), *Jim Somerville*, *Terry Dodson* en *Brian Apthorp*.

De reden waarom dit soort projecten worden opgezet is de zuigende werking die er vanuit zou moeten gaan. Ook Valiant probeert lezers aan te lokken met The Chaos Effect, een kosmische aardbeving die voortvloeit uit de Unity-crossover door *Jim Shooter*. Kortom, dodelijk vermoeiend allemaal. Reden temeer waarom lezers steeds meer teruggrijpen op oude, vertrouwde helden zoals Superman en Batman. DC heeft een regelrechte 'hit' in huis met Supermans revanche op Doomsday in Hunter/Prey, een driedelige prestigeserie door *Dan Jurgens* en *Brett Breeding* ($4.95 per deel). Tevens is Superman's Action Comics 700 een mijlpaal in de comic-analen. Flauw natuurlijk om het Doomsday-gevecht nog eens dunnetjes over te doen. Maar wat dat betreft wordt een succes nu eenmaal tot op de laatste druppel uitgemolken in comic-land. Als het aan DC ligt zal er nooit een einde komen aan de perikelen van Batman. Hoewel de verhaallijn Knight's End het ergste doet vermoeden. In deze tweedelige crossover, die over alle aan Batman gerelateerde titels is uitgespreid, komt het tot een definitieve confrontatie tussen de pseudo-Batman, Azrael, en Bruce Wayne, bijgestaan door Robin en Dick Grayson. Ook Lady Shiva en Catwoman spelen hun partijtje mee. De Annuals staan dit jaar bij DC in het teken van het 'Elseworlds'-concept, waarin helden uit hun natuurlijke omgeving worden gehaald en worden gedumpt in fictieve werelden. Op voorhand belooft de Detective Comics Annual door *Chuck Dixon* en *Alcatena* en de Action Comics Annual door *John Byrne* op voorhand een goede koop te worden ($2.95 per deel).

Batman als piraat door Alcatena.

CENTRAL, THIS IS RUGRAT. WE ARE IN POSITION. CHECKING SYSTEMS.
WE READ YOU, RUGRAT. GIVE 'EM H——
Systems check complete. No errors found. Unit ready for combat simulation.

Miller en Gibbons sturen Martha Washington weer op het oorlogspad.

Ups en downs

Het rommelt weer eens behoorlijk in de stripwereld. Marvel veelt niet langer het kannibalisme van haar dochterfirma uit Engeland en sluit definitief de poorten van Marvel U.K. Veelbelovende strips, zoals *Alan Davis*' Clan Destine, zullen te zijner tijd bij de Amerikaanse moederuitgeverij verschijnen.

Ook Eclipse kampt met de nodige problemen. Eigenaar *Dean Mullaney* is er vandoor gegaan met een jonge chick en laat zijn vrouw *Cat Yronwode*, hoofdredactrice bij Eclipse, achter. Gevolg: ruzie, scheiding en kasproblemen. Bovendien prefereert mede-eigenaar *Jan Mullaney* een carrière in de muziekwereld boven het glamourloze uitgeven van strips. Bye bye.

Neal Adams' Continuity-uitgeverij en Valiant Comics hebben de grootste moeite om hun geldschieters te vriend te houden. Ook zij moeten op hun tellen letten.

Maar er gebeuren ook nog leuke dingen. *Dave Elliott,* samen met *Gary Leach* de man achter Atomeka Press, formeerde een nieuwe uitgeverij, Blackball genaamd. Voorheen was Elliott de baas van Tundra U.K., maar na de enorme saneringsoperatie van Tundra-oprichter *Kevin Eastman* werd de stroom dollars bruusk stopgezet. Elliott besloot toen maar om zijn eigen uitgeverij op te zetten. Hij kan in ieder geval rekenen op de medewerking van een flink aantal auteurs. *Kieth Giffens* Trencher, *Kevin O'Neills* John Pain en *Simon Bisleys* Maximum Force zijn de kanonnen die het grote publiek moeten paaien. In het maandblad Blackbull Comics is daarnaast ook nog werk te lezen van onder anderen *Michael T. Gilbert* (Mr. Monster) en *Bill Wray* (Ren & Stimpy). Verder staan er ook nog strips op stapel van *James O'Barr* (The Crow) en *Mark Wheatley*, die Radical Dreamer voor Blackbull maakt.

Met distributeur Diamond gaat het ook uitstekend. Eigenaar en multimiljonair *Steve Geppi* heeft onlangs Gemstone Publishing opgericht, dat voortaan *Russ Cochrans* EC Comics-heruitgaven zal voortzetten. Tevens heeft Geppi een berg origineel artwork (waaronder vele *Carl Barks*- en *Frank Frazetta*-schilderingen) opgekocht van Cochran. Hiermee wil hij de markt voor originelen op door middel van de oprichting van galerieën. En dat nadat Diamond vorig jaar nog het Engelse Titan Distributor's in één klap opkocht. Maar dat is nog niet alles. Geppi heeft ook nog de aanschaf van Gladstone, de uitgever van vele Disney-comics op zijn verlanglijstje staan.

Steve Geppi voortaan de trotse uitgever van EC-herdrukken.

Kapitale kosten

Distributeurs en winkeliers hebben er de pest in als een comic niet op tijd verschijnt. Waarom? Om de simpele reden dat het hen geld kost. Wanneer een uitgeverij met een nieuw produkt

op de markt wil komen begint de propagandamachine op volle toeren te draaien. Als de koortsige koper gedreven op de golven van de hype met lege handen naar huis moet omdat de begeerde comic over tijd is, dan kun je begrijpen dat hij zich zoiets geen tweede keer laat gebeuren en het desbetreffende boekje – als het enige weken, zo niet maanden later eindelijk verschijnt – volledig links laat liggen. Een goed voorbeeld uit de praktijk was de gedoodverfde Image/Valiant-crossover Deathmate, die werd aangekondigd als dè company-crossover van de eeuw. Toen de strips maanden te laat verschenen was het animo inmiddels zo sterk gedaald dat de winkeliers met enorme voorraden in hun maag bleven zitten.

Distributeur Capital City heeft nu een list bedacht om de uitgeverijen wat meer op hun tellen te laten passen. Het komt namelijk ook nogal eens voor dat kleine uitgevers via de bestellingen van de distributeurs het water testen om te zien of het wel de moeite waard is om een produkt op de markt te brengen. Als er te weinig vraag is, cancelt men eenvoudig het produkt. En wie zit er vervolgens met een enorme administratieve en financiële rompslomp? Juist ja, de distributeur. Dus die bedacht toen maar strengere spelregels voor de heren uitgevers: laat je een aangekondigde titel vervallen, dan kost je dat $500 en, nog mooier, wil je deze opnieuw aanbieden, dan kost je dat nog eens $750. Da's niet niks. Geen wonder dus dat een hoop uitgeverijen woedend zijn. Vooral de kleine independents voelen zich hevig gediscrimineerd, omdat een andere optie – namelijk 20% boete op de coverprijs voor teruggestuurde comics – voor hen helemaal een grote schadepost betekent. Dat wordt nog een flink robbertje vechten tussen die twee. Hopelijk is de consument de lachende derde ...

Muziek

In hun nimmer versagende pogingen om nieuwe markten aan te boren gaan de grote uitgevers zich, in navolging van een aantal independents, op de muziekstrip werpen. DC brengt weer een nieuwe titel uit met *Prince* in de hoofdrol. Na Prince: Alter Ego verschijnt nu Three chains of gold. Schrijver is wederom *Dwayne McDuffie*; het tekenwerk is ditmaal van *David Williams* (Jaguar) en *Steve Carr* (Justice League). *Joe Rubinstein* is de inkter. Prijs: $3.50.

Carlos Santana is het onderwerp van een semibiografisch verhaal door *Tim Truman* en *Tom Yeates*. Het verschijnt bij Malibu onder het 'Rock it comix'-imprint. Prijs: $3.95. Maar ook Marvel zet z'n beste beentje voor. Niemand minder dan *Neil Gaiman* schrijft een driedelig verhaal met *Alice Cooper* in de hoofdrol. Het heet Last temptation of Alice en is gebaseerd op Alice' laatste cd. In het verhaal ontmoet hij de sinistere Showman, leverancier van valse hoop en dromen (een soort Sandman dus). Natuurlijk ontbreekt *Dave McKean* niet om de covers voor zijn rekening te nemen. *Michael Zulli* doet het binnenwerk. Prijs per deel: $4.95.

Tim Truman en Tom Yeates' Carlos Santana-strip.

Prince in *Three chains of gold*.

Kyle Baker maakt samen met rapper KRS-One *Break the chain*.

'Break the chain' wordt een kwartaalblad door *Kyle Baker* en rapper *KRS-One*. Ieder nummer bevat een audio-cassette met comic sound effects en diverse riedeltjes van KRS-One. Prijs: $6.99.

Transfers

Image-ster *Jim Lee* gaat samen met voormalige X-men-collega *Chris Claremont* een vierdelig Wild C.A.T.S.-verhaal maken. In nummer 10 zal Claremonts creatie Huntsman zijn opwachting maken in deze strip. En in het kader van 'kritiekloze propagandasmeer' meld ik ook nog dat deze uitgever *Alan Moore* heeft weten te strikken voor een driedelige Violator-miniserie met tekeningen van *Bart (Yèch) Sears*. De walgelijke aartsvijand van *Todd McFarlane*'s Spawn staat centraal in een verhaal dat humor met horror vermengt. Gelukkig brengt Kitchen Sink weer een nieuw deel (nummer 5 inmiddels) van *Moore*'s voortreffelijke From Hell uit. Okay, kun je de man verwijten dat hij een 'quick buck' wil verdienen?

Marc Silvestri heeft Marvel-mutanten-tekenaar *Brandon Peterson* weten te strikken voor de Cyberforce-spin-off Codename: Stryke Force. Na *Greg Capullo*'s vertrek bij Marvel wederom een gevoelige aderlating.

Literatuur

Van een wat serieuzer gehalte is het boekje Kafka for beginners door *Robert Crumb* en *David Zane Mairowitz*. Crumb geeft hierin onder andere zijn versie van Metamorphosis en The Trial. Verder The castle, A

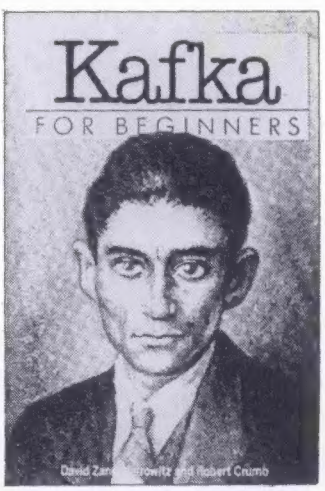

hungry artist en nog veel meer! 176 pagina's zwart/wit, $11.95. Kitchen Sink.

Een nieuwe serie, die de moeite waard belooft te worden, is Neon Lit van uitgeverij Avon. Onder redactie van *Bob Callahan*, en met medewerking van *Art Spiegelman* voor de grafische verzorging, verschijnt een aantal zwart/wit-stripbewerkingen van bekende thrillers. Als eersten bijten *David Mazzucchelli* en *Paul Karask* het spits af om de uit 1985 stammende 'crime noir classic' City of glass van *Paul Auster* te verstrippen. De adaptatie telt 144 pagina's en kost slechts $12. Doen! (Einde schaamteloze reclameboodschap).

Kijk uit naar het volgende nummer van STRIPSCHRIFT met daarin onder andere de volgende onderwerpen:

even bijpraten met
Lorenzo Mattotti

de populariteit van de
Nieuwe anti-helden

de krantestrips in het
Algemeen Dagblad

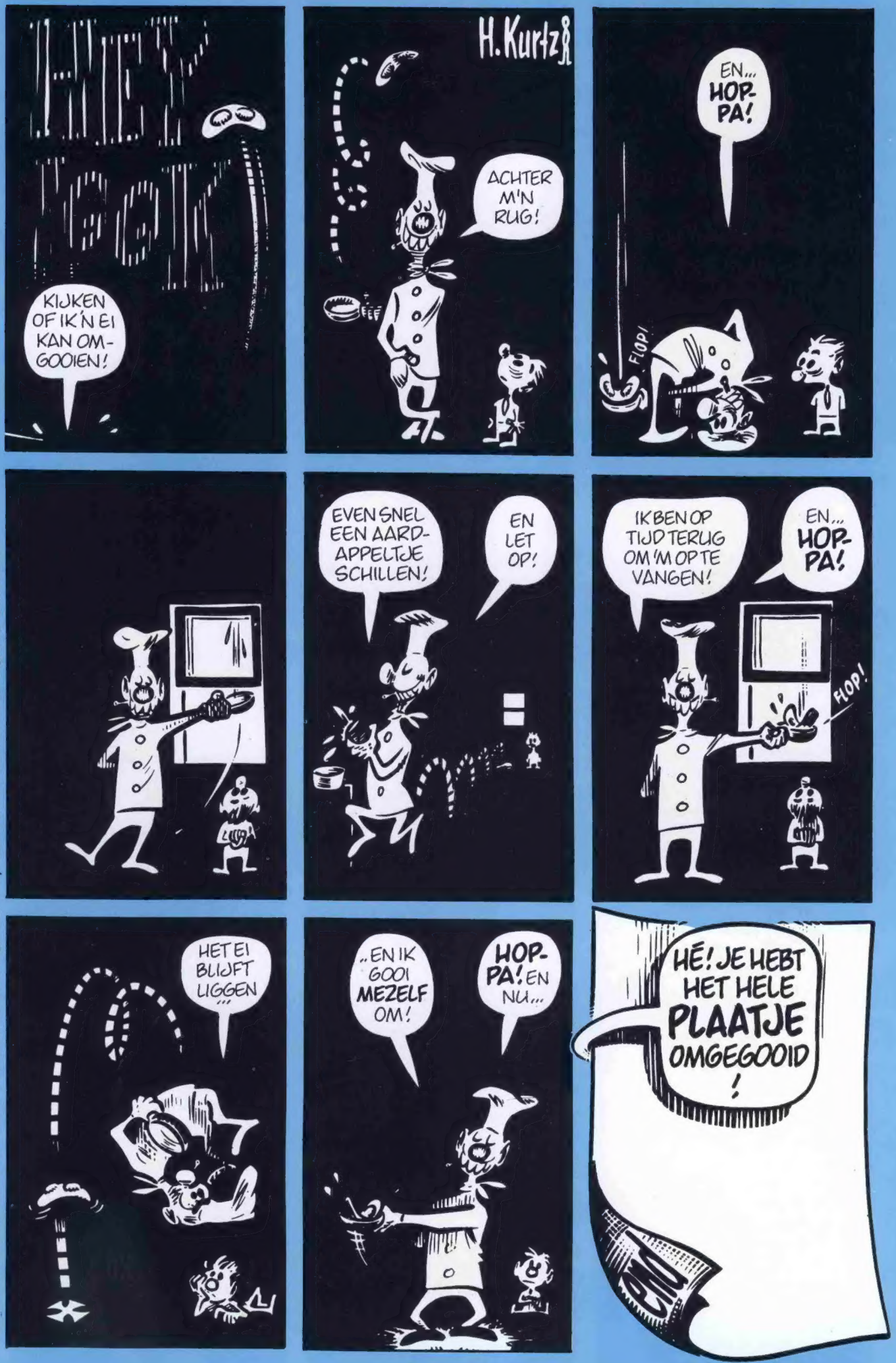

· OORSPRONKELIJK GEPUBLICEERD IN NELLIE THE NURSE #16, DEC. 1948 · VERTALING GER APELDOORN